وانا الفقير المحتاج الى عفو القادر
محمد طاهر الشهير بساعتچی زاده
شيشي

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

Süleymaniye Ü. Kütüphanesi
Kısım Haci Mahmud
3697
Eski Kayıt No

من متملكات كاتب محمد بك بن يعقوب
بن درويش افندي [redacted]
محرم بقلما ١٧١ واقع

هذا الكتاب خيرية نابي المرحوم

حمد اول الله عظيم الشانه / مبدع دائرهٔ امكانه

كه ايدوب خامهٔ صنعی تدبير / نسخهٔ عالمی ايتدی تحرير

رحمت عام خداند كريم / ايتدی عالملره فيض تعميم

جنبش لطف كلوب خامهٔ جود / چكدی لوح عدمه نقش وجود

باز اولوب دخمهٔ دشوار عدم / اولدی مفتوح طلسم عالم

ايتدی ميزان بكف بود و نبود / عدمی سنك ترازوی وجود

اوليجق [illegible] وجود آيينه تاب / اولدی مرآت عدم صورتياب

رفع اولوب حجرهٔ تار عدم / پرده دن چقدی سواد اعظم

دوشنوب عالمه قاليچهٔ خاك / اوستنه دوندی قباب افلاك

اولدی كردونه بو چار فصول / كاسهٔ چار كل بزم قبول

امهاتی ايدوب آبايله جمع / آراجه ياندی مجتنبدن شمع

تا مواليد ثلاث اولدی عيان / معدنيات و نبات و حيوان

بو ديری قافلهٔ لطف و كرم / چقدی عالم عقبندن آدم

ايلدی مرتبهٔ انسانی / غايت مرتبهٔ حيوانی

اولدی بو صورت طينی ظهور / اكمل و اشرف انواع ظهور

توردیا [illegible] ترتيب امور / سجده سی اولدی ملائكه مأمور

اولدی بو صورت طينی

اولدی

اولدی اشياده مراتب برجا / اولدی مفصول و تفاصيل پيدا

كيمسی سكر اولوب كيمی پياز / اولديلر بير بريندن ممتاز

رتبه رتبه اولوب انواع انام / درجاتيله ظهور ايتدی نظام

بی مراتب بيلور كون و مكان / عالمك بيرينی طوتمز نادان

كوره مز مصلحت آتشی آب / ايده بلمز عمل بادی تراب

ايده مز آهنك افعالنی زر / ويره مز چاشنئی ملحی شكر

كوره مز دستك امورينی قدم / واره مز سيف مقامينه قلم

بصرك ايلدوكی كوشی ايده مز / هوشنك ايتديكنی دوش ايده مز

بيزركر بيرينی طوتمز زركر / كفشكر كارينی بلمز دوكر

مالكك فعلنی كورمز مملوك / بلمز احوال رعايايی ملوك

كرمم سردك ويره مز احكامن / نه بيلور خشكك ترك فرجامن

سايه بلمز اثرن خورشيدك / جام بلمز طربن جمشيدك

عكسيده بويله در مجموعك / انكله اولدوغی قدر مطبوعك

اولدی مرآت تقابل پيدا / ضد ايله منكشف اولور اشيا

حكمت و قدرته غايت بو قدر / بو تماشايه نهايت [illegible] قدر

بو نظام اوزره دراج جهان / عقلك ايردوكی [illegible] كران

مرتبه آخرت و دنياده / جاری اولمش صور و معناده

معنويات مراتب دخی چوق / بحر در موجه سنك غايتی يوق

ديدی سر قافلهٔ سر شهود / بو قدر الا كه مراتبده وجود

جمله دن اجل ولايت اعلا / انبيا رتبه سی ايندن ارقا

انبيا صدر سرير اعزاز / هر بری بدر منير اعجاز

لیک سلطان سریر عالم
جمله‌دن اولدی مراتبده تم

حکم فرمای نگین لولاک — خطه پیرای و ما ارسلناک
گوهر ما حصل لجه جود — میوه طبق کهن باغ وجود
فاتح رحمه گنجینهٔ نور — علت غائیهٔ نقش ظهور
اولین حرف کتاب حکمت — مقصد معنی لفظ همت
ابتدای نفس رحمانی — انتهای اثر ربانی
صورت معنی و معنی صور — نور بالاکش قندیل قدر
زیور صدر سریر هستی — خازن گنج بلند و پستی
ختم گنجینهٔ سر کونین — سر بهم داده قاب قوسین
صاحب مرتبهٔ او ادنی — عارف مسئلهٔ ما اوحی
زینت زین براق تمکین — رفرف آرای ره علیین
حکم فرمای بلاد ملکوت — نور بخشای فضای جبروت
نیر مشرق انوار علوم — خواجهٔ فن رسالات عموم
مورد وحی جلیل تنزیل — مخبر عنه بطون انجیل
صفوة الصفوه روح الارواح — نخبة النخبه اشباح ملاح
اشرف اشرف انواع بشر — احسن احسن تقویم صور
رحمت عالمیان روح جهان — مرکز دائرهٔ کون و مکان

احمد الحق محمد محمود
یعنی محبوب خداوند ودود

اصل کل مظهر اسم اعظم — جمله‌دن اولدی مراتبده اتم

صادق

صالدی آفاقه سرور سوری — اول ما خلق الله نوری
ختم اولوب ذاتنه ایله عز و علا — مرکزن بولدی صفات علیا
ویردی دور فلکه ذاتی نظام — بدر و ختم اولدی وجودیله تمام
خاک غیب ایچره او تخم مستور — ایلدی میوه بطوننده ظهور
گوریلوب دورهٔ میم سرمد — اولدی موجود احد ذات احمد
ایلسک اول ارکانی سؤال — آخر اسم محمد اکا دال
ایلیوب ذاتنه مول تعظیم — ایدی بالذات صلات و تسلیم
ذاتنه اوله صلاتیله سلام — آل و اصحابنه تا روز قیام

مطلب مجمل احوال پدر

ای ابا الخیر محمد چلبی — ای ابدنه ذاتی مزین چلبی
جگرم پاره سی عمرم واری — دوحهٔ دولتمک نوباری
پرتو نور حیاتم سنسن — محض خیر و برکاتم سنسن

سنی ایتدی کرمندن اعطا
پدرک یوسف نابی به خدا

سنده ظاهر در ایا طفل نبیه — معنی الولد سر ابیه
اولدی ذاتک سنک ای نور بصر — زینت گلشن جمعیت پدر
صاله لی باشمه ذاتک سایه — بن سنکله یوقرم دنیایه
سنی ایتدی بکا ای فیض مآب — موسم سن کبرده وهاب
طوغنجی عالمه حسنک ماهی — گذران ایتمش ایدم پنجاهی
چار و پنجاهده ویردی سنی حق — هشت سالکده یازلدی بو ورق
وطنم شهر ولای رها — وقت تحریر مقرم شهبا

نه رها نسخهٔ گلزار جنان   مسقط رأس خلیل رحمن

نه رها غبطه که خطهٔ شام   مظهر معجزهٔ برد و سلام

بر زمان ادرنه و اسلامبول   اولدی سی سال بکا جای نزول

لله الحمد نیجه منصب و جاه   اولدی بو بنده یه احسان اله

قالمیوب صکره دماغ دولت   اولدم افتادهٔ کنج عزلت

جذبهٔ آب و هوا اولدی سبب   بکا اولدی آرامگهم شهر حلب

سبب نظم نصیحت نامه

ای چراغ طرب افروز امل   هبهٔ حضرت حق عز و جل

حمد لله نسبک عالیدر   علمله جدّ و ابک مالیدر

گرچه باباسی صایلمز اما   بیلینن مرتبه درهب علما

لیک بو قرب وجدن سکا سوق   کندک ایت رتبهٔ فضله صعود

اصل محمود حسن ای صنع خدا   اصل اولان ایلمز البته خطا

هر نه کیم جوهر ذاتی بنده   جمله مجموع و مهیا سنده

سنده اخلاق مدایح چوقدر   لله الحمد ذمایم یوقدر

بوی خلق حسنک عطریدر   سنده آثار ادب فطریدر

فیض حقدن ابر نیسو امدادک   کسبه حاجت قو فر استعدادک

ایتسون الله سنی برخوردار   طوته سن عمر طبیعیده قرار

لیک او معنایه که نفاس پدر   ایدر اولادنه تأثیر اکثر

ایتمک ایچون سکا آویزهٔ گوش   اولمغیچون سکا سرمایهٔ هوش

کاوش تیشهٔ اندیشه ایله   کاه کاه قلم تیشه ایله

چقاروب معدن دلدن یکسر   رشتهٔ نظمه چکوب لؤلؤی تر

ایلدم

ایلدم نظم نصیحت تحریر   که ایده دیدهٔ ادراکی قریر

کسوت نظمه قودقده خامه   ایلدی نامنی خیری نامه

گوز جان ایله کف عزتله   بغله بازوی دله رغبتله

هر زمان استرم ای جان پدر   اوله آویزهٔ گوشک بو گهر

بونی نازک طوته سن جانکدن   بردم آیرمیه سن یانکدن

تا بمحشر اوله فیضی جاری   هم سکا هم اوله غیره ساری

تا گشاده اوله بو خوان نوال   اوله نعمتده طفیلک اطفال

سندن تا بو نعمتدن یه سن   یادکار پدر مادر دیه سن

روحمی لطفک ایلن شاد ایده سن   بر دعا ایله بنی یاد ایده سن

نظم عالی شروط اسلام

ای سهی سرو خیابان شهود   نو خوامندهٔ بستان وجود

عالمک مشغله سندن اقدم   بودر انسانه اهمّ و الزم

ایدوب انجام امورین تدبیر   ایلیه خانهٔ دینین تعمیر

ایتدی اندازهٔ حکمتله قیام   بش ارکان بنای اسلام

بو بنا ایچره اولان راحتدر   طشره سی بارزهٔ آفتدر

بو بنا داخلیدر باغ نعیم   خارجی ناحیهٔ نار جحیم

داخلی اهل هدا ایتدر هب   خارجی اهل غوا ایتدر هب

فرضدر امته صوم و صلات   اقتدارک وار ایسه حج و زکات

قیل اداسنده درونک تک و تاز   بر بنک فوتنه گوسترمه جواز

اوله گر دلکش فرمان غنی   هر نه امر ایتدی ایسه ایله آنی

مؤمنه خلعت دیندر رفقات   واجبات و سنن و مستحبات

بتر وار هر برینک حکمتی وار / حصره کلمز نیجه خاصیتی وار
ایلمش حضرت وهاب کریم / هر برین واسطهٔ لطف عظیم
حق غنیدر سنک اعمالکدن / ینه سنسن ینه حک مالکدن
سکا احتاج اولور ای بجه مالک / نیک و بد هر نه ایدرسک اعمال
صاحب خمس اول ایا پاک کنش / بیله سن خمس مبارک نه ایمش

اول لازمهٔ دین مبین

ای نهال چمن افروز ادب / دی فرحبخش دل و دیده اب
ایت شهادت اولسن اهل شهود / تا که مشهودک اوله بود و نبود
قلبک ایت خلوت سر تحقیق / شمع پر نور یقین و تصدیق
ایله بر شهد شهادت دهنک / اولسون اقرار مال سخنک
بو شهادتدر امان ملت / زیور باب نعیم جنت
بو شهادتله بولور فرق عیان / ظلمت کفر و شعاع ایمان
بو شهادتدر اساس تمکین / پایلور اوستنه مقصورهٔ دین
بو شهادتدر امام اسلام / اولدن موج محیط احکام
بو شهادتدر او مفتاح هدا / که بونکله آچلور باب رضا
بو شهادتله اولور ترک زبان / ماهی لجهٔ دین و ایمان
بو شهادتدر او ترکیب شفا / که ایدر مرده دلانی احیا

مطلب ما حصل فضل صلات

ای کل باغچه بی کم و کاست / پدر پیرک ایدر قربنی راست
وقتی کلدکده همان ایله وضو / ماسوادن ده یقن یوسنکی بو
کیدر اندامکه پیراهن نور / اوله سن لایق دیوان طهور

مؤمنا

مؤمنک اولدر چو معراج نماز / دیده کی ایله بو معراجله باز
سن قیاس ایتمه نمازی تکلیف / جانب حقدن او در بر تشریف
دین عمادینی اقامت ایله / قصر اسلامی عمارت ایله
سجده هر خمزدهٔ آداب اول / نقطهٔ دائرهٔ محراب اول
بیش حقده یوزیکی یرلره سور / بندهٔ درکهی اول و نتیجه کور
بی توجه پر امر کاره نماز / ایله هر سجده‌ده بیک سوز و کداز
محو مستغرق دیوان حق اول / مست لا یعقل و حیران حق اول
اوله حسرتزدهٔ جنت و نار / اول انک صاحبنه عاشق زار
یا نه هنگام سحر بیدار اول / وقف سجادهٔ استغفار اول
نه سعادت وار اوب ال بغلیه‌سن / حق حضورنده طورب اغلیه‌سن
ایده سن سجده یجون وضع جبین / کورنور سلطنت روی زمین
هله قوللرمی کورار فرزانه / هر کسی بیشکه سلطانه
اکلاین سجده‌یه باش قالدرمز / دولت عالمه چشم اکدرمز
قبله ده قالمز ایدی آرامک / اکله سک قدرین اکر اسلامک
سکا بر سر ایده یم چهره نما / کرچه اطفاله دکل کشفی سزا
جد و جهد ایت اوله سن نائل فهم / زفته زفته اوله سن واصل فهم
سن نمازه ایده کن چونکه قیام / الف اولورسن ایا ماه تمام
راکع اولسک کورینور صورت دال / انبیا سربدر اکله بو مقال
ساجد اولسک کورینور حلقهٔ میم / آدم اولورسن ایا روح جسیم
اکله چونکم سکا کشف اوله بو راز / آدم اولورمی ایدن ترک نماز

در بیان شرف فرض صیام

ای بهین میوهٔ باغ پدری
صدف بحر حیاتک گهری

بی مرض تا اوله جسمکده توان
ایلمه فوت صیام رمضان

صومدر حق للرینه لطف خدا
صومه بالذّات ایدر الله جزا

صوم بر مائدهٔ رحمتدر
یوزونه صائمک بر خلعتدر

صومدر قابل کتم واخفا
دخله فرصت بولمز صومده ریا

سرّ پاک صمدیتدر صوم
اتّصاف ملکیتدر صوم

نفس صائم ایچون دیدی رسول
مشکدن بیش خداده مقبول

رهنمای نعم جنّت اولور
ترک نعمت سبب جنّت اولور

تا سیاهی شب اولنجه بدبد
مهرا اولور آغزنکه قرص خورشید

تا درخشان اوله صبح ذاتک
ظلمت لیله قاله ظلماتک

نه سعادت اولاسن لب بسته
اولهسن دغدغه دن وارسته

بند اولوب راه گذار دهنک
اوله آسوده دیار بدنک

سیلهسن زنگی قندیل دلک
آچهسن آینهٔ آب وگلک

اوله ذاتنکده کثافت نایاب
بوله انوار لطافت تف وتاب

خانهٔ دل اوله ظلمتدن دور
ماه روزه صوتی اولاسن مشهور

مقصد حج وطواف وعرفات

ای گل تازه‌رس گلشن جان
بوی بیرای دماغ عرفان

کعبه‌دن غیر یره ایتمه سفر
سفر بیهده در نار سقر

کعبه بیت الشرف اعظمدر
نقطهٔ دائرهٔ عالمدر

کعبه در قبلهٔ ملک وملکوت
پایه پیرای سریر لاهوت

کعبه در ساق درخت رحمت
کعبه در رشتهٔ دین ودولت

کعبه در

کعبه در شمع سراپردهٔ راز
اولدی پروانه سرا ارباب نیاز

کعبه در سرّ سموات علا
خانهٔ جامه سیاه لیلا

کعبه در سجده‌گه انس وملک
کعبه در خمیدهٔ طاق فلک

کعبه در ساحهٔ گلزار نعیم
نعم نور ایله بر صحن عظیم

کعبه در مخزن اسرار خدا
زادها الله تعالی شرفا

کرسیٔ مملکت ربّانی
سدّهٔ بارگه رحمانی

مرکز دائرهٔ عالم خاک
پاشنه دورانک افلاک

کعبه ابدال سر آمد قدر در
پا الهنکی حجر الاسوددر

حجر اسود دیدر سنگ شفا
بوسه‌گاه لب محبوب خدا

اوّلین نقطهٔ سرّ تکوین
خال عنبرشکن روی زمین

مخزن سرّ سرای لاهوت
خطّه پیرای فضای ناسوت

سرمه در دیده یه خاک مسعی
ساحهٔ مروه طربگاه صفا

اولمش آمادهٔ تطهیر عصات
چاه زمزمدن آقن آب حیات

آب رو بیدر آنک خاک حرم
عالمک یوزی صو بیدر زمزم

شست وشوی گنهه بی منّت
دوکیلور آنکی اولقدر رحمت

آب زمزمدر اودارو صفا
که ویرر خستهٔ هجرانه شفا

اولیجق واصل حد میقات
اینکی احرامدن آچ اینکی قنات

بخش عمره ترقّی عمره
حصّهٔ رحمت آلور هر زمره

عزم ایدر کوکلده مانند پیک
نفس غلغله ناک لبّیک

بو نه دولت نه سعادت بو نه جام
که اولاسن طائف درگاه اکرام

ایله میدان مطاف اوزره مرام
جبهه‌کی فرش ره رکن ومقام

دلی پروانهٔ شمع حرم ایت طوف درگاه ولی النعم ایت
غرفهٔ صورت میدان نشور روز دیوان خداوند غفور
یازمه ده عفو معاصی یه برات سطر بر سطر صفوف عرفات
شسته درآنده اولان نامه سیاه اولور آزاده اسیران گناه
مجرمان دائره بند سیمین حبل رحمت اکا فض نگین
هب بیاضه چقوب ارقام سیاه بیقانور نامهٔ اعمال گناه
جمله رحمت ایدر بیع و شرا بایع و مشتری سوق منا
کعبة الله دل انسان کبیر حجر اول قلبه سویدای ضمیر
عارف مرتبهٔ آب و گل اول وار طولانه دائره سن دل بدل اول
تا سکا ظاهر اوله نقطهٔ کار اوله کور دائره سنده پرکار

مطلب فضل زکات و صدقات

ای در سامعه یرای صدف دودمان شرفه خیر خلف
ذمتکده قومه بر حبه زکات ویرکا اوله مایهٔ خیر و برکات
حقیدر حضرت حقک اول مال سنده خی ایتمه اداده اهمال
چونکه ایتمش سنی حق اهل نصاب سنده ایت تزکیهٔ مالکه شتاب
فقرا حقیدر امساک ایتمه پاک ایکن مالکی ناپاک ایتمه
امر حق اوزره سن ایت کچه ادا بر نیه اون ویرر آنک مولا
ویرمز ایسک برکاتی قالمز نعمتک سنده ثباتی قالمز
بی زکات اولمده در مال تلف نابانه اولور البته هدف
تخمدر مال زکات مشروع که اولور خاک قبوله مزروع
تخم پاشیده نک اضعافی بتر ایکی عالمده سکا رنجی یتر

ایلین

ایلین فقر و غنایی تکوین ایتمش آنی فقرایه تعیین
سنی اغنا ایدن الله قدیر ایلمش آنی ده حکمتله فقیر
فقردر باعث شکر نعمت فقردر زیور حسن دولت
ایلمه کتم حقوق فقرا سنه سی گلدوکی دم ایله ادا
صدقاتیله قیل اتمام زکات فرعیدر اصل زکاتک صدقات
فضلنه یوق صدقاتک غایت چوق بو معنایی مؤید آیت
اغنیا آینه سیدر فقرا ضد ایله منکشف اولور اشیا
دفعه قادر می اولوردک تقدیر سنی آنک یرینه ایتسه فقیر
اولمسه کوی قناده فقرا سن زکاتی کیمه ایلردک ادا
امتناع ایلر ایسه محزون اول سن قبولندن انک ممنون اول
دولت و نعمتکه آلتدر سکا صدقک اوده بر نعمتدر
مؤمنه اولدر هدیه سائل سکادر نفع تصدقک آنی بیل
شکر قیل نعمتنه مولانک تا زیاده اوله آب و نانک
فقرایه نظر مرحمت ایت عنفله ایتمه سخن مسکنت ایت
بذل قیل مالکی محتاجلره نعمت حقی ییدر آجلره
یا بکی مقصد درویشان ایت ممکن اولدوغی قدر احسان ایت
طوتمدن نافله هر روز صیام خیردر جایعی ایتمک اطعام
ایتمدن بیک نیجه جامع تعمیر که اگر اوله بر گرسنه سیر
ایتمدن کعبه یه هر سال شتاب خیردر ویرسک اگر تشنه یه آب
نه سعادت بو نه عز و رفعت که قپوکه گله اهل حاجت
باشی دولتلودر اول برگ و نوا که ایده دفع ضرورت فقرا

نه سعادتلودر اول صاحب مال — کم ایده بیکسلره ایصال نوال
دینسه لایق آکا خیر جاری — خیر آنک اولمغیره ساری
بعمه اکراه ایله درویشانه — امتنان ایتمه صقین احسانه
ویر عطیاتله اطفاکه سرور — ایت نوازشله قلوبن معمور
دولت اول مالکه اتدو یره — خیر ایله صرف اولنه بویله یره
باخصوص اوله یتیم و بیکس — دل مجروحنه اول مرهم رس
دست احسانکه سیل اشک ترین — لطف ایله آکه اوندر بیر زرین
اکر اولدکسه نظیم الاحوال — سکا ویردیسه خدا نعمت و مال
بصمه کفران نعمتنه با — قولله فعلله ایت شکرین ادا
شکر لفظی هله معلوم اما — اوده اولسون دل و جاننده بیدا
هم نهان شکر فراوان ایله — اهل حاجاته هم احسان ایله
کورمیجک قوللرینی حقک آج — جامه و نان و طعامه محتاج
باب احسانی صقین سد ایتمه — عرض حاجات ایدجک رد ایتمه
خانه که هر کیم اولورسه مهمان — ایله ممکن اولانی زیب خوان
لایق قدری هم تعظیم ایت — شانینه لایق سنه تکریم ایت
نقل دنسه بیله صبر ایله — خاطرین برسوز ایله جبر ایله
ایلمه حسرتله چشمنی میغ — حاجتن ممکن ایسه ایتمه دریغ
خاطرین دغدغه ده صاف ایله — بذل مسعود ده اسعاف ایله
وسع حالنده دکلسه کامی — حسن دفعه چالش اول ناکامی
سوز ایله خاطرینی تعمیر ایت — لطف زنجیر ایله تسخیر ایت
منکسر کتمیه تا که سندن — اول سن اولسک ینه کلوردی الکدن

دخی

دخی اسباب تشکر چوقدر — شکره نعمت کبی غایت یوقدر
ایرهمز عقل بشر حکمتنه — ایلمز شکر وفا نعمتنه
بر تشکرده بودر ایتمه ریا — فقرایه ایدجک لطف و عطا
ایله محقق ایدجک احسانی — حضرت حق بیله انجق آنی
امتنان ایله صقین ایتمه عتاب — سن اوتانه تا اوایده دفع حجاب
بوجنسه ایرا ایله اولان احسان — یکدر انزن غثیان سکران
استمکدن نیجه لر شرم ایلر — مستحق آره بول سن کوندر
نیجه افتاده دولت واردر — نیجه پامال فلاکت واردر
کوشه فقرده قالمش پامال — اولسه حر ایلیه مز جرو سؤال
اویله دوشمشلره اول چاره ساز — خوبدر یا یمه ذی النونلو توان
ایله تحقیق بو معنایی عیان — سکا در هر کیمه ایتسک احسان
اولسه لطفکده اذا ایله ریا — ضایع اولور ینه سکا وارنه آکا
خوبدر بیکسه بذل نعمت — ایتمدن اهل غنایه دعوت
هم بیوب هم سنی ذم ایلرلر — وارسه نقصانک آنی سویلرلر
او ضیافت که کلورا که کبار — نوع اسرافدر ایت آنی شمار
ایکی عالمده ده یوق فائده سی — دوزخه راجع اولور عائده سی
اقتضا ایده مکر کیم ناچار — مندفع اوله آنکله اشرار
اول هله نوع مدارادندر — خلقله حسن مواسادندر
سنده وار ایسه اکر وسع طعام — قو بیسونلر فقرا برایام

مطلب دانش انواع علوم

ای نهال چمن آرای ادب — نور بخشای دل و دیده اب

سعی قیل علم شریفه شب و روز / قالمه حیوان صفت اول علم آموز
علمه سعی ایلمامکدن حذر ایت / علم و سعی ایکیسی بر در نظر ایت
مدعا بو سخنه شاهد در / علم و سعینک عددی واحد در
بوله مز علم بلا سعی وجود / بری گتسه بری اولور نابود
صفت حضرت مولادر علم / جمله موصوفدر اعلادر علم
طلب علمه چالش اول اعلم / فرضدر دیدی رسول اکرم
دخی امر ایلدی اول صاحب علم / مهددن لحده دک اول طالب علم
بولکوا ویله مدینه یه وصول / که قپوسی اوله داماد رسول
علمدر ماشطهٔ روی وجود / علمدر واسطهٔ بود و نبود
علم ایچون اولدی شه خطهٔ نور / رب زدنی طلبیله مأمور
علمدر رابطهٔ عز و علا / علمدر باعث تمکین صفا
علمدر ضابطهٔ جاه و جلال / علمدر رابطهٔ بر و نوال
علم بر لجهٔ بی ساحلدر / آنده عالم گچن جاهلدر
جهله حق موت دیدی علمه حیات / اولمه همحال کره اموات
اولمه محروم حیات ابدی / علمله فرق ایده گوزنیک و بدی
علمک انواعی ایله اولمالی / بلکه لازم کله استعمالی
بلمک البته دکلمی احسن / صوره لر بن آنی بلمم دیمدن
حضرتک خلقه بودر تلقینی / اُطلبوا العلم ولو بالصین
اینمه عار اوکرن اوقی اهلندن / هر شیک علمی گوزل جهلندن
جهلا عالمه نسبت خردر / بلکه خر دنده بیله بدتردر
قنده در بیخبر و قنده خبیر / متساوی دکل اعمی و بصیر

نه قدر

نه قدر بولسه فر و هم شوکت / جاهله جاه ایله کلمز رفعت
جهلدر مایهٔ شرم و خجلت / جهلدر مورث ذل و نکبت
جهلدر آدمه زندان بلا / که دوشنلر گوره فردی رها
جهلدر محض عدم علم وجود / هیچ برابر می اولور بود و نبود
مطلبک ایله معالی امور / وادی فلسفه دن ایله عبور
اولمیه علم قدر امر بلند / علمدن گورمدی هیچ کیمسه گزند
گر رعایا و گرک صاحب تاج / لابد اولور علمایه محتاج
شرف علمه نهایت یوقدر / صفت باری یه غایت یوقدر
اولمینجه متناهی معلوم / ممکن اولور می تناهی علوم
قالمه قشرنده علومک اما / اوله گور واصل لب معنا
ظاهرک باطننه ایله عبور / بکه بر کره وجه بلسون ظهور
خانه نک ظاهریدر جای گذار / خلوت باطنیدر جای قرار
ساحل بحره اولسون نم لال / گوهر استرسک اگر قعرینه طال
صرف و نحو و عربیت لازم / عربی بلمکه آلت لازم
لیک آلتله کچورمه اوقات / بی تعمل نه یارر آلات
علمک ایت جمله سنی استحصال / جمله سن ایتمه ولی استعمال
سکا کافیدر اوله نقش ضمیر / علمدن فقه و حدیث و تفسیر
غیریسن اوقی ولی ایتمه عمل / اولمه پامال دعاوی و جدل
فقهدن ایله عباداته نظر / ایلمه سمت دعاوی یه گذر
نقص ویرمز ایکی عالمده سکا / بلمامک مسئلهٔ بیع و شرا

مطلب معرفت ربانی

ای بهین نسخهٔ مجموعهٔ ذات نقش زیبندهٔ مرآت صفات
ایله بو پندیمی آویزهٔ گوش کیمسه اولمه صفت فضل فروش
ایتمه خلقه صانه حق علمه هوس آنی برکن بیکن بر دفی حق
اوله بر علمه چالش کیم مطلق ایلمه بیهده تضییع نفس
حکمت و فلسفه‌دن ایله گذر اولیا نسخه‌سنه ایله نظر
نفس پاک عزیزان طریق ایدر انسانی قرین تحقیق
مرشد کامل اولنجه نایاب سکا مرشد بتسون مثنوی کتاب
عارف اول زاهد خشک اولمه صقین همت ایت تا اوله‌سن اهل یقین
سعی قیل عارف بالله اوله‌گور نائل معرفة الله اوله‌گور
اولمه شک فرقه‌سنده گمراه علما در علمای بالله
اوله گور واقف سر مکنون فارغ مسئلهٔ کان یکون
چونکه ان اعرف دیدی خلاق ودود معرفتدر دو جهانده مقصود
معرفت زینتیدر انسانک پیتدر مرتبه‌سی نادانک
معرفت دولت روحانیدر معرفت خلعت ربانیدر
جاهلک معرفتی رده سبب دسترس بولمدیغندندر هب
بو خصوصه جان ویر ایدی کر الله نظر ایت حالنه بر کره هله
معرفت صحبتنه دوشمه بری اولور آنکده تجلیله بری
اولمز آلوده چرک خذلان جامهٔ علم و لباس عرفان
حق کنوز مشتی کتدک سکن تا اکا جانکله قوللق قیله‌سن
خانه‌نک لازم و لانه صاحبیدر بلمیین خانه سنک طالبیدر
تا سنک اولمغه صاحب خانه کیجه کوندز چالش اول مردانه

ذکرو

ذکر و فکرک همین الله اولسون مشهدک اول اولو درگاه اولسون
دوزخ و جنته ایتمه نظر صاحبین استه بولور نور بصر
اول سنک اولیجق ای روح روان هپ سنک اولمش اولور ایکی جهان
آره بو الکندیکی بیل کیمسن سن تا سکا اوله دو عالم روشن
ایت تکاپوی بلا دو اطوار تا بونی بلمیجک ایتمه قرار
بلمینلر بونی نابینا در گاو و خر دنده بیله ادنادر
غایهٔ جان و دل آگاه بودر غایهٔ معرفة الله بودر
اولمین واصل نور عرفان تیه ظلمتده قالور سرگردان
آکلا سنک نولدوغک ای در عدن اوغرامز دائره‌که خوف و حزن
آکله کیم معنی توحید بودر واصل اول دولت جاوید بودر
نور دیده م هله مشکل معنا ایکی عالمده اولمق اعمی
حیله کور چشمکه کحل عرفان اولمیه تا سکا محشر زندان
اودر اعمی که دکل اهل شهود اوله ابواب حقایق مسدود
حضرت فخر رسل ایتدی دعا که حقایق اوله مکشوف اکا
جملهٔ نسخهٔ مردان خدا ویرر آیینهٔ ادراکه جلا
همت ایت اکلمغه گفتارین چوز جان ایلیه کور اسرارین
طالب حقه اولور راهنما نسخهٔ مثنوی مولانا
دیدهٔ روحه جگر کحل خصوص نور اسرار فتوحات و فصوص
دخی چوقدر سخن اهل الله عبدی انلره ایله آگاه
رمز و ایمالری روحانیدر جمله‌سی باطن قرآنیدر
ظاهر احکام شریعتدر هپ باطن اسرار حقیقتدر هپ

وقتیکه صرف ایده کوز تحسیرا   ایکیسین داخی چالشن تکمیله

در بیان شرف استانبول

ای مه نوزده چشم امید   بدر بیرک ایده روزن عید
اولدن مهر زن گنج هنر   بکیدر اولمق گهر افروز هنر
علمله معرفته جای قبول   اولمز الا که مگر استانبول
اولمغه میوه خور باغ هنر   اولمیه شهر ستانبول قدر
ایتسون استانبولی الله معمور   آنده در جمله معالی امور
مولد و منشأ ارباب همم   تربیتخانهٔ اصناف امم
نه قدر وار ایسه اصحاب کمال   هپ ستانبولده بولور استقلال
هر کمال آنده بولور معیارین   هر هنر آنده کورر مقدارین
آنده در مرتبهٔ عز و شرف   غیری یرلرده اولور عمر تلف
هپ رواجینی بولور بی تشویش   ضایع اولمز هنر آنده کم و بیش
بولنور جاه و مناصب آنده   طرق قطع مراتب آنده
نقدر عالمده دوار ایسه سپهر   بولمز استانبوله بکزر بر شهر
نقش و تصویر و خطوط و تذهیب   هپ ستانبولده بولور زینت و زیب
نه قدر وار ایسه اقسام هنر   هپ ستانبولده بولور رونق و فر
حسنله کورمک ایله مستثنا   آنی آغوشنه چکمش دریا
ماحصل جمله صناعات و حرف   هپ ستانبولده بولور عز و شرف
دخی وار در نیجه انواع هنر   طشره ده یا انی بلمزلر
نه بیلور خانه ده کین خارج دار   نه بیلور لجه دکین اهل کنار
آنده در قاعدهٔ رمی سهام   آنده در سنگ نشانی بنام

غیری

غیری طورسون ندر اولدوقجه صفا   کاه اولسن طائر روی دریا
بنه سن تخت سلیمان آسا   اوله حکمکده هوا و دریا
اینجا ایلیه سن بالینه   بقه سن آینه سیمینه
بی قصور آنده قرنده هپ   نغمهٔ موسقی و ساز طرب
اوله سن باره با دیله روان   ایده سن بر نیجه شهر سیران
اولوب آسوده رو شهر هوا   کره سن عالمی بی منت پا
بر یره کلمش اولوب رودده هم   چل و پنجاه سواد اعظم
بر بری ایله اولوب آینه دار   ایلمش جمله بی یم زیب کنار
اولمش اوستنده قایق وقف سحاب   بادبانی قنات آچمش مرغاب
حسن صورتنه غایت یوقدر   آنی مدح ایتمکه حاجت یوقدر
ایاصوفیه جود اعجوبهٔ دهر   قبه سی ثامن اجرام سپهر
کورمدک مثلنی بر ملکده   اوله بونشئه مگر جنتده
پایهٔ تخت سلاطین جهان   خاندانگاه ملوک دوران
سدهٔ سلطنت عثمانی   سدهٔ مملکت خاقانی
اولور اول خطهٔ جانبخشاده   نه مراد ایلر ایسک آماده
هر نه شی خاطره ایلرسه خطور   آنده اعلاسنک اعلاسی اولور
بک و پاشا و افندی چلبی   آنده در جمله سنک منتخبی
عسکری و علما و سپهی   آنده جمله سنک پادشهی
عالمک آنده اولور مشکلی حل   ایرشور هر نیه سعی ایلسک ال
کثرت نعمته بولمز خاطره راه   آنده آماده اوله خاطر خواه
اولمسیدی مرض کوناکون   آه الا او مبارک طاعون

کیم جقوردر او بهشت آسادن — اوبله معمورهٔ غم فرسادن
اعتدال اولسه هواسنده اکر — غیری بلدانه کیم ایلردی نظر
اکا مانند اولهمز شهر و دیار — اولمز انک کبی بر جای قرار
هر کیمک کیم اوله بنیادی قوی — یا بمسونی غیری ولایتده اوی
آنده در ماحصلی قدر هنر — طشره لرده کیم اوقور کیم دکلر
انجه در طشره نک انجی هنری — حک اولنمش هنرک صانکه یری
طشره ده ایلمکه کسب غنا — یا تجارت یا زراعت یا ربا
قالمامش شمدی هله ذره قدر — طشره یرلرده معارفدن اثر
اولدی ارباب معارف نایاب — دوشدی بیغولهٔ نسیانه کتاب
شعر و انشانک صنورلر نفرین — فارسی لفظ ایسه جوب شیرین
وبی وار اوده مانندهٔ برف — بی اساس اولدی نه نحو ونه صرف
نه یار واریکی پایه و مال — دانش و معرفت و علم و کمال
نخوت و عجبله مست اولمشلر — جمله سی پایه پرست اولمشلر
نه فضائل نه معارف نه علوم — اولدیلر ریشه زن اسب رسوم
ویره مز دغدغهٔ عز و جلال — بر نفس فرصت تحصیل کمال
نیجه سجده ایدر اول اللهه — بلکه نقصان کلهٔ عز و جاهه
الیمش علم خداوند کریم — طشره پرده هله حکمتله عدیم
بوخصه کیم ضبط اولنوردی مطلق — جهل زنجیرنه بند ایتمیسه حق
تخت دولتده اولورکن کنار — طشره ده خلقک ایشی استکبار
استمز کبری رجال دولت — اول فرومایه لر ایلر نخوت
هم صاغر لراو کروه مکروه — دولته نسبتله شان و شکوه

دوحز

بوخصه ایتمزلردی خلقه نظر — علم و عرفانلری اولسیدی اکر
بیله مقدارلرین بیلمزلر — قدر و معیارلرین بیلمزلر
اولدوغن خلق کنارک الحق — کورمز استانبولک اکثر الحق
اولور ایردکده کمین مجلسه حصر — کچین طشره ده علامهٔ عصر
متفطن کچینن سرسم اولور — متکلم کچینن ابکم اولور
بولمز ادنالری بر فنده راه — طشره یرلرده صنان منصب وجاه
کوسترر طشره ده چین ابرو — آنده دربانلره ایلر تک و پو
اوله مز نائل بوس دامان — کچین طشره ده صاحب عنوان
طشره ده جایی اولان صدر جلال — کیرمز آنده الده صف نعال
اکابر شهر اولنمز تنظیر — تبعه اولمی متبوعه نظیر
لیک اندن کچیجک شهر حلب — بو قدر آسایشه اندن انسب
حق بودر آب رخ بلداندر — خیلی معمورهٔ عالیشاندر
معقد هند و فرنک و ماچین — بندر معتبر روی زمین
بولنور امتعهٔ کونا کون — نعمت و مال و منال افزون
با خصوص آب و هواء دلکش — ساحهٔ بهی و بنای دلکش

مطلب لازمهٔ حسن و جمال

ای نظر باز تماشای کمال — نکته انداز مزایای جمال
خانهٔ دلده قومه کرد حزن — لذت نازکی وجه حسن
حسن آرایش یزدانیدر — اثر خامهٔ ربانیدر
شرط آدابله قیل صنعه نگاه — اولمه شهوت نظریله کمراه
ایلمش صنع ازل آماده — شهوت ایچونده طریق جاده

دختران سمن اندام و سمین / سزِ علّه شهوته آماده زمین
قدرنک بیلدوکی آل ایله صفا / اولسون اولاد که اسباب بقا
لیک گلزار رخ خوبانه / نظر پاک ایله اول پروانه
ایلمه تخم حیاتی اسراف / اولمه ملکشته وادی خلاف
اولمه بر عکس طریق دهقان / ارض نا منبته یه تخم افشان
ایلمه نطفه‌یی یوق یره تلف / رحم نسواندر اولؤلؤیه صدف
نطفه اگلینه آب حیات / صلب آبادر او آبه ظلمات
قطره نطفه که بی حاصلدر / تلف نفس قدر مشکلدر
اولمه آلوده چرک عصیان / اول نظر پاک جمال خوبان
اولمه دلبسته صورت زنهار / ایره کور جانب معنایه گذار
دلبرک نقشنه اولمه مائل / اول مرآیسنده نقشک واصل
ندر اول جاذبهٔ روحانی / ندر اول نازکی جسمانی
ندر اول حسن لطافت او خرام / او قد چشم ربا اول اندام
او کرشمه او نگاه پرفن / برک گلدن مترکب او بدن
ندر اول پرلو برنده اعضا / چشم و ابرو لب و دندان کف و پا
قبهٔ عالم جاندر او دماغ / کاه اولدر عقل آکه فروزنده چراغ
مو سیدر دود چراغ حکمت / سر بدر کاخ سرای صنعت
کره جبهه سیدر موجه جو / بسته در جسرده طاق ابرو
موج موج کره پیشانی / سطر سطر رحم یزدانی
دیده لر منظرهٔ نور شعور / مژه لر بال و پر طائر نور
مردمک رشته کش مد نگاه / نقطهٔ دائرهٔ نور سیاه

پرده

پرده لر هفت حصار گردون / مردمک نقطه نما بنده نون
رسم بینی الف آن ابد / نقش ابرو الف اوستنده کی مد
دفتر حسنه دو وقف ممدود / مرجع رایحهٔ عنبر و عود
گوششلر در در محروسهٔ تن / مدخل قافلهٔ باد سخن
بجا سر دهنندن صورمه / وصفی چوق یوق یره گوشنک یورمه
شی دو حرفدر اول دندانلر / کانلر گله طولو درهوانلر
در دریار دهندر اول لال / که آنکله اولنور حل نوال
لب نمکدان سر خوان کمال / خمیدر خلوت بستان جمال
زیور شاخ صفا سیب ذقن / معدن سیم ستون اول گردن
سینه مرآت بلورین کردار / همه کر عکس ده چشم نظار
دستلر مظهر انواع عبر / صنعت ماشطهٔ حکم قدر
سر معنادن اولورسک آگاه / هب او قوتسن آنی ان شاء الله

نهی آلوده‌گی حرص و طمع

ای یونین نسخهٔ مجموعهٔ راز / غنچهٔ باغچهٔ ناز و نیاز
ایلمه کیسه یه عرض حاجت / اولمه خمکشتهٔ بار منت
دهنک خواهش ایچون آچمه باز / اولمه آلوده لب حرف نیاز
صاحب حرص و طمع رسوادر / کیمیای شرف استغنادر
رزق مقسوم دکل کیم فراله / اولکه مقسوم کلور اکمز اله
آب رو در بیلنه آب حیات / تشنهٔ رشحه سیدر نیل و فرات
عالی ایت همتکی خوار اولمه / کوردکک شیئه طلبکار اولمه
عبد دستنده نه وار کا نسبه سن / آنی یا بونی بکا ویر دیه‌سین

اوده محتاج عطاء حقدر — بسته موهبهٔ مطلقدر
عاجزك لطف ایره جك حالیمی وار — سكا بخشش ایلیه جك مالیمی وار
لطف حق هر كسه بی منتدر — دست عبد آره ده بر آلتدر
ترك اسباب دكل كرچه صواب — بی مسبب نیه قادر اسباب
بی مسبب سببی ایتمه طلب — چكمه بیهوده یره رنج وتعب
اول عطایا سنه حقك واثق — اولدی رزقك سكا سنده عاشق
كنج كاشانده راحت خوشدر — دادهٔ حقله قناعت خوشدر
بی اجازت الی اوزاتمه ماله — سن دكلسن اودار حاله
دادهٔ خالقه خاطر بند اول — هر نه كیم ویردی خرسند اول
بیلور احوالكی رزاق حكیم — رزقكی وقتله ایلر تسلیم
مال موقوف دكل ارزاقك — غیری یوزدنمی یتورر رزاقك
اقچه ماكول دكل آلتدر — ینه آخر یه جك نعمتدر
اولمز اینسك زر وسیمی خرمن — بدل نان وبرنج وروغن
چكمه هیچ كرسنه لكدن خشیت — قولن آج قورمز ولی النعمت
یمه منتله اولورسه نعمت — قوقلمه كل كه اوله بوی منت
سكا بر شی بریسی ویرسه اكر — آلمه مستغنی اول ای جان پدر
چشمكی خاطركی ایله غنی — كرم ایت اولمه كدا چشم ودنی
یا مكر یا صدقه اوله اول — بی تكلف اولیجق ایله قبول
سن دخی اكا مكافات ایله — بر عطا بیله مجازات ایله
وعده یه دست وفایی باز ایت — كیمه وعد ایلرسك انجاز ایت
ذمت همته بیل وعده دین — خلف وعد ایتمكی بیل فاكه شین

بیوفا

بیوفا وعده ایله ایلمه لاف — بیخ اولور شاخ معاداته خلاف

در بیان ضرر هزل ومزاح

ای طلبكار حضور دو جهان — راه جوی طرف راحت جان
ایلمه هزل ومزاحی پیشه — دوشورر دوستلری تشویشه
دوستی ایتمه لطیفه آله فدا — حق نان ونمكی ایتمه هبا
اصدقایه سبب نفرت اولور — عاقبت واسطهٔ وحشت اولور
آبدار اولسه لطیفه خوشدر — لیك بر سمتی بنا آتشدر
هیچ لطیفه دیمه اول سوز اوقنه — بر اوجی خاطر یاره طوقنه
غرض آلوده نكات سر تیز — ایدر احبابكی بربرینه ستیز
دیدیلر اكا لطیفه ظرفا — كه محلنده اوله جلوه نما
لفظی اندك اوله معناسی كثیر — ایتمیه كمسه یی اصلا دلگیر
باغ دلده یكی قوپمش كل اوله — كوش ایدن وصفنی ایله بلبل اوله
بوی كل كبی آچه سینه لری — سینه كردنده كیدره كینه لری
مژدهٔ وصل كبی كوشه كله — اشیدنده رغبتله جوشه كله
آنی نقل ایلیه لر شهر بشهر — قله عالمده مثل دهر بدهر
بویله اولورسه لطیفه نه كوزل — اولمسه ترك ایت بیل خیر عمل
ایلمه كیمسه یی ذم وغیبت — عیبدر عاقل اولانه بو صفت
ذوقی یوق عالمی یوق لذتی یوق — كنهی غیری معاصیده چوق
دوستلر اولمز اولور سنده امین — نامك اكلسه ایدرلر نفرین
ذم وغیبت ایدر اهلی بدنام — بهره مند اولدوغی یوقدر نمام
حق سنی حفظ ایده اول دغدغه دن — اوله سن ساحهٔ دل آسوده بدن

در بیان شرف لطف و کرم

ای نکه دو زمرایای اصول — ناظر منظرهٔ ردّ و قبول
کچ نکاه ایلمه همسایه لره — التفات ایله تهی وایه لره
امتزاج ایله کوزت حقّ جوار — چکمسون کیمسه یوزکدن آزار
یالکز لقمه یه باز ایتمه دهن — حصّه دار ایت بر و کلک نعمتدن
ایله حاجتلری دوشدکجه روا — سایه کی ایله ملاذ ضعفا
کیمسه یه بغض و عداوت ایتمه — ترک آسایشی عادت ایتمه
غضب و حدّت و کین کوسترمه — کیمسه یه چین جبین کوسترمه
حسن حال ایله کچین هر کس ایله — خوش اول هر کس هر ناکس ایله
زیردستانکی آزار ایتمه — سرد تکلیفله بیزار ایتمه
اولمسون کیمسه یوزکدن درهم — خلقک بنده سی اولسون عالم
جور ایله کیمسه یی آزار ایتمه — سکا جور ایتسه‌لر زنهار ایتمه
یارا اولوب دوستلره بار اولمه — سوء خلقیله دل آزار اولمه
کمسه نک جوریله جانی صقمه — خاطرین یاپمغه سعی ایت یقمه
کیمسه یه مدّعی اولمه زنهار — مدّعیدن سنی صقلر ستّار
غیر ایچون اولمه دو عالمده ذلیل — نه وصی اول نه وکیل اول نه کفیل
اوغرامه دائرهٔ دعوایه — باشکی صالمه قوری غوغایه
ایلین ناس ایله غوغا و نزاع — اولور آزارکش رنج صداع
ایلمه کمسه ایله لجّ و عناد — که ایدر نار عداوت ایقاد
شرّ ایتسه ایله تحریک قدم — برالک خیره اولسون هر دم
وارمه شکوا ایله باب شاهه — سکا جور ایده نی صال اللّهه

سنده

سنده ظاهر اولیجق عجز و فتور — انتقامک قومز الله غیور
دست بر سینه و رو در ره بیل اول — یوری وار بی غم و بی تشویش اول

در بیان شرف خلق حسن

ای سرآمد کهر بحر حیات — نسخهٔ منتخب حسن صفات
مسکنت خصلتن ایله اعداد — دائم اول بم دل و درویش نهاد
اول غنی طبع و تواضع پیشه — صال کلستان فلاحه ریشه
سکا حسن ادب و حسن سلوک — ایدر احرار ضروری مملوک
حسن اخلاقه دکل ارزانی — چین ابرو کرهٔ پیشانی
دیر آیینهٔ قلبه اشراق — وسعت مشرب و طیب اخلاق
خنده رولق اثر رحمتدر — ترش رولق سبب نفرتدر
خوی بد عادت بد مشرب ابد — ایدر اربابنی مردود ابد
هضم اولنمز روش اطواری — هر کیمک کار اوله تکبّر کاری
غرّه اولمق صفت شیطاندر — راندهٔ بارکه رحماندر
ایتمه ارباب تکبّرله سخن — اول کریزان متکبّرلردن
همنشین اولمق اولورسه ناچار — سن اکا ایله تواضع اظهار
عقلا کرچه شکرلر بیدیلر — سکا کبر ایده نه کبر ایت دیدیلر
لیک غوغایه حقر بریانی — سن تواضعله صاوشدر آنی
طبع آدمده اولور کبر و غرور — مرض مزمن و زخم ناسور
دوشن اول وادیه افلاح اولمز — مرض نکبتی اصلاح اولمز
اولمه مستانهٔ جاه و پایه — قرشو طورمه غضب مولایه
کبر و عجب و عظمت حقّه یارر — قولده اما بو صفتلر نه آرر

بنده لک طورنه اولسون مالک   خلق اذاسینه دراز ایتمه الک
سنده ظاهر اولمیجق کبر وغرور   خصم ایدر ظهر یکی الله غیور
طورمه لم چرخه ایرشمش جاهک   بیه ادنی قولیسن اللهک
عنقله خلقی قوغدن سورمه   لکمه یه دامن و دستی اوپدرمه
نه قدر جاهک اولورسه عالی   دامنک بوسه دن اولسون خالی
سکا لازم یره یوزلر سورمک   قولدوشمز ال الکی اوپدرمک
کندوکه عجب تصور ایتمه   قادر اولدقچه تصدر ایتمه
قتی دعواجیسی چوقدر صدرک   قورقرم ضایع ایدرلر قدرک
کیمسه صانمه صفتن عز وجلال   ایتمسون کیمسه سنی ستثقال
خلقه بر رفق و تواضعله سلام   زور ایله ایلمه تکلیف قیام
سکا تعظیم اولنورسه کوزل   ایتمیین جاهل ایله ایتمه جدل
سنده آماجرایه شرم و ادب   اولور البته مراعاته سبب
شرمدر غازه روی ایمان   بی حیالق ایکی عالمده یمان
حسن خلقیله کورنت آدابی   کورحیا ایچره اولانی شادابی
ادب آرایشیدر انسانک   بی ادب تابعیدر شیطانک
بی ادب اولمغله اولدی حسود   درکه رحمت حقدن مردود
حشره واقعه عقباده   ساحه محکمه کبراده
رفع راسه یوله مزسن قدرت   چشم تقلیبنه یوقدر فرصت
بیهوان خدا حاضردر   حق تعالی هراشیه ناظردر
قدر سنده نظر مولانک   فرقی یوق آخرت و دنیانک
نقصدن پاک و مصوندر باری   اولمز الله تغیر طاری

حاضر د

١٦

حاضر و ناظر ایکن حضرت رب   ایلمه ترک مراعات ادب
سفها ایله مدارا ایله   انبیا قولنی اجرا ایله
انبیا مسلکنی ایله قبول   اولدی مأمور مدارایه رسول
بی مدارا اوله مزسن راحت   فخر عالم دیدی راس حکمت
بی سبب خلقله غوغا ایتمه   ترکی بازوی مدارا ایتمه
اولمغه محنت عالمدن امین   هیچ مدارا کبی یوقدر حصن حصین
بادوش ایلمه هر بزمه شتاب   مهر دش ایلمه دور ابواب
کشف راز ایلمه بیکانه لره   ویرمه یول مجلسه دیوانه لره
هر کسی محرم اسرار ایتمه   سبزیکی زیور بازار ایتمه
هر کسک قولنی صادق صانمه   جمله بی لیک منافق صانمه
کیمسه نک مرحنه اولمه مغرور   کسر نفس ایلمدن دور اولمه
اولور آلوده چو کاب ریا   یوز وکه قرشو اولان مدح و ثنا
چو بونی فرق ایده مم اول یحیی   که سفیهان ایده لر مدح سنی
سفهن ایلرسه اگر قطع امید   اوغرامز دائره که اولسه عبید
وارمه غیرک اونیه بی دعوت   اوله اما اوحر اهل همت
واردیغک مجلس اوله اهل رشاد   اولمیه انجمن فسق و فساد
دعوته گرچه اجابت لازم   اولمیه فسقی ولی مستلزم
اویله مجلس اوله مزسه که محل   که ایده عرضکه ایجاب خلل
اولمه مجلسده نه پرکونه خموش   وقتله کاه زبان اول که کوش
سخنک عبرت در و کهر ایت   ممکن اولدیغی قدر مختصر ایت
سوزلر کره سکا دستور عمل   معنی نکته ماقل و دل

اولور انسانده زبان بر ایکی کوش / سندخی سویله بر اول ایکی خموش
کرچه بر کولکی ایدر خفتا ایدر / لیک خاموش دخی نقلت ایدر
ایت کلامک نه قصیر ونه طویل / سوزله وقتی نه خفیف اول نه ثقیل
نقد عمر فانی چکن مزا نه / دیدی چوق سوزیرا اشو فرزانه
سویلدکره سوزن ایتمه تکرار / یا مکر ذکر اوله یا استغفار
ذکره اولمه علننا لب جنبان / ذکر و تسبیح کرکدر پنهان
هم ریا مجلسه هم نقلت اولور / اجری غارت ذده آفت اولور
کیمسه یه ویرمه خشونتله جواب / لطفله عزت ایله ایله خطاب
کیمسه نک عیبنی اورمه یوزینه / کوشکی باب قبول ایت سوزینه
ایلمه کیمسه یی قطعا تجهیل / ایتمه مخلوق خدایی تخجیل
کیمسه نک حالنه طعن ایتمه مرد / که اولور حاصلی اندوه ابد
جوهر علمی ایدن سکه عطا / علمی کورمش اکا جهلی سزا
صانعک رابطهٔ حکمتیدر / قسمت عادله قدرتیدر
اولسون آرایش ذهنک بو مقال / انکسار ایله یمان اولور حال
ترک آیین جفا و ستم ایت / بد سخن دل شکن اولمه کرم ایت
هله تیلرسک ایا روح روان / اولمه خاطر شکن و تند زبان
کسر خاطر کنهک اکبریدر / جملهٔ معصیتک بد تریدر
ایله خاطر کری بغمره شتاب / ایلمه عشق الهی یی خراب
قائل اولورمی خداوند غیور / که خرابه اوله بیت معمور
اول کونزم نوری بو معنایه خبیر / اولمز اصلا بو کنه عفو پذیر

نهی الایش تزویر و نفاق

ای ورقخوان

ای ورقخوان فرا پای مقال / سبق آموز دبستان کمال
ایتمه تزویر و نفاقی معتاد / که ایدر قصر وفاقی برباد
حیله یه ویرمه درونکده سبیل / ابله اول ساده دل اول اولمه حیل
مکر و حیله فنی مردار ایدر / اهلنک ما حصلی تشویشدر
رهنمای عمل شیطاندر / فعلنک عاقبتی زنداندر
کندی اقرانی آراسنده مذموم / کاری خیر و برکتدن محروم
خیر ایچون اچمیه بر ذره دهن / ایلیه مکر ایله ایقاظ فتن
شهره در خلق آراسنده بو مثل / جان ویرر محنتله اهل حیل
کسب و تحصیلی اولور بدنامی / غم و محنتله کچر ایامی
غدر و بدعهدی و تزویر و نفاق / خبث اندیشه و سوء اخلاق
صنعت اهل جهنمدر هب / اهل ایمان اولانه بکمز هب
دیدی مسلم اودر اول سرور دین / خلق اوله دستنه زباننه امین
هب ودیعتدر ایا طالب کام / عرض و مال و دم اهل اسلام

نهی اکوده کی رمل و نجوم

ای نسق خواه نظام احوال / خواستکار سبب لطف مآل
اولمه فرعه فکن رمل و نجوم / که ایدر اهلنی لابد مشئوم
اکا هر کیم دوشنور مفلس اولور / ایشی آلتون اولاجقکن مس اولور
چونکه تقدیر ایله در جمله امور / آنیه فکرین [illegible] ایله حضور
فکر مستقبلی بیشین حکمه / یوق یره وسوسه تخمین اکمه
رملک اقوالنی کرچک صانمه / غیبی الله بیلور آلدانمه
فنی وار ایسه استادی عدیم / علمی ناقص سوزی کج فهمی سقیم

کیم [illegible] جمله سنک احوالن　　چوقی منجم ایله رمالن
اولدوغی یوق بریسی برخوردار　　بسته در رمل و نجومه ادبار
توغمسنه بی نفر ایلرسن　　دوشوب اول دغدغه یه نیلرسن
دوشمه اول قیده کره دیکله بنی　　صقلسون حضرت الله غنی

نهی آلایش جام عشرت

ای کرینده کهر حقه جان　　سکه ناصیه نقد روان
اولمه دلبسته جام کلفام　　که ایدر آدمی رسوای انام
خلق ایچنده سبب نفرت اولور　　فنی بی عزت و بیحرمت اولور
ایلمه ام خبائثله صفا　　که بولر ایدر انواع بلا
شایع اولوب ال ایچنده سکری　　سکاسر خوش دیه لر یا بکری
الحذر اولمه صقین باده پرست　　که ایدر رنج خمار آدمی مست
چونکه نهی ایلدی خلاق حکیم　　سنده اول نهی خدایه تسلیم
اولمه آلوده جرم و عصیان　　اولمه شرمنده بیش یزدان
دوشمه دن دام کناهه عار ایت　　اولسه جرم در عقب استغفار ایت
اولیجق بعض مجالسده دوچار　　ایتمه توبیخله تعنیف اظهار
اعتراض ایلمه مستانه لره　　اولمه طاش آتیجی دیوانه لره
دخل برحاله کلدر لایق　　سکا اولورا و بلیه لاحق
نیه دخل ایلر سکا برکوزه او حال　　سکا بی شبهه ایدر استقبال
کیمسه بی جرمله تشفیه ایتمه　　جرمدن نفسکی تنزیه ایتمه
کیمه مذنب دیسک ای جاهل بزر　　اوده بر ذنبدر الهلر سکا اکر
غیرینک جرمنه طعن ایلرسن　　کندی احوالکی کور نیلرسن

کندا

کنهک صوکی پشیمانلقدر　　چوغک انجامی پریشانلقدر

مجلس حضرت مولاناده
دیدی فخر ایله بری دعواده

کورمدم روی شراب اصلا　　دهنم اولمدی صهبا بیما
حضرت قطب مدار ارشاد　　داور محمیه فیض آباد
عجب دیندار بنه ایدکره نظر　　کاش دیدی و کذشتی دیدیلر
عارضی کیفه صقین اولمه زبون　　اولمه دلداده برنشن و افیون
بنکک واسرار دخی بدتردر　　بین انسانده کل آنی خوردر
آدمی مسخره ناس ایلر　　صورت ناسده نسناس ایلر
ایلمه جوهر جانی تیره　　اولمسون دیده عقلک خیره
رمضانده صاروب افیونه کفن　　معده کی مرده یه ایتمه مدفن
ایدر انسانی عقور و بدخو　　بدروش بددل و بدرو بدکو
کیفی کلدکجه اولور کوش خراش　　کیفی کچدکده اولور وقف تلاش
صورت زنده یی ایلر مرده　　رنک رخساره ایدر پژمرده
طوته لم یوق اثر بدنی باکی　　نه بلادر لقب ترباکی

نهی آلایش زیب صورت

ای سر آزاده دام صورت　　خاطر آزاده قید شهرت
اولمه دلبسته زیب و زیور　　اولمه دلداده در و کوهر
کرچه تفرجی مقرر اما　　اولمه مرد در و کهر مرده سزا
مرده سرمایه احسان زر　　زنده پیرایه ایدر اندر زر
ترک آرایش نسوان ایله　　زرک افزون ایسه احسان ایله

جامهٔ زرله اولوب جلوه نما   یا ئمه یالدزلی بخوردان آسا
جامهٔ شهرته ناپیوند اول   بولنان جامه ایله خرسند اول
پالکلک کرچه کوزلدر اما   چرکدن پاک اوله دوشکده قبا
کونه کونه آرا یوب کالالر   ایلمه جامه ایچون غوغالر
کیمکه کالا ایله جسمی دونندر   هر کیم اولورسه کوزنه دیر کونه در
نه کیرسه آنی کبی اقرانک   اولیسون اقرانکه طرز و شانک
کیمزی امثالکه اولیسون حالک   نقدر وار ایسه اقبالک
بکزه سون خلقه بساط و آنک   اعتدال اوزره کرک آلاتک
اولسه سموره بیله مقدورک   بیرینی نافه طوتر سمورک
ور هم حیوان در پسیدر سمور   عقلا اولمز آنکله مسرور
کوردوکی اطلس و دیبا و حریر   بو بیدر بر کفن کرم حقیر
اولمه دلدادهٔ شان و شهرت   شهره در دلره که شهرت آفت
کورک معدود و مکرر جامه   دوشورر آدمی قتقت دامه
احتشام آدمی مدیون ایلر   دردین افزون جکرین خون ایلر
مالکی ایلمه بیوجه اتلاف   اولدی مبغوض الهی اسراف
شرعله حکمتله بو تمثیل   عزت ماله در اقوی دلیل

اهل حکمت دیدی کسب اموال
جمع سرمایهٔ اسباب نوال

برکران سنکی قوپرمق کبی در   قلهٔ کوهه چقارمق کبی در
خرج و صرفی آنی کردانه اتمک   کوه دامانه غلطانه اتمک
قنغیسی صعب ایدوکن اذعان ایت   اعتدالی ایشکه میزان ایت

لوتا

کوشکه بو سوزمی ایله کبهر   دینلدی بیک صقنی جان بیرر
آدمی دینی دکرکون ایلر   کرفلاطون ایسه مجنون ایلر
جسمی صحتده درونی خسته   دائینه بنده کردن بسته
وعده سی وعدهٔ تسلیم حیات   حبسه تکلیفی فرار اموات
باخصوص اوله غریمی شرتر   ایده مزدور دماغن تکدیر
اصلنه ضم اولنه فرع ربا   قامتن بار ربا ایده دوتا
امر شرعک چو فریادر کله   روز رشاهدلری امداده کله
ایده مدیونی پامال جفا   دردمندی ایده خلقه رسوا
بولمیه دینی ادایه قدرت   اوجه حبسنده زمان رحلت
دینلر بویله کوزم نورسنی   صقلسون حضرت الله غنی
خوشدر اثواب و بساط صباحق   دینسز آج و برهنه یاتق
دینه نسبتله بو بر نعمتدر   هله دعوا جیبسی یوق راحتدر
ویرمه قرضیله صقین کیسهٔ مال   که اولور صکره موذی جدال
خلقده خشیت حق نادردر   کتم و انکاره همان حاضردر
کچنور ویرمه ده حق متین   کار پیدر ایلمک انکار و یمین
کیدرک صکره اوزار هنکامه   سکا ویرمز پیدرر حکامه
منتسبدر برینه اعیانک   حقکی آسته وار یسه جانک
جان آتر خانه سنه اول ساعت   ویرر اول ظالمه رشوت غیرت
دیرسنک کیبی اقدم واریکن   حقنی الموق نه دیمکدر بیلدک
بن اول ظالمه اودم نفس آتنه   عزم ایدر قاضی و مفتی قاتنه
آنی حکامله تخویف ایلر   اقچه دن کچ دیو تکلیف ایلر

اگر ایتمزسه فسوف تأثیر ... جوش ایدر موجهٔ بحر تزویر
دوزمه‌ش عهدلر ایله دعوالر ... یاپمه حجتلر ایله فتوالر
هر نه ایلرسه ایدر اول مغرور ... ایدر ابطالنه بذل مقدور
بو بله درشهدی زمانک حالی ... دوشمسون کیمسه خلقک مالی

نهی اعیان ظلم فقرا

جمله احوالده عمرم واری ... اول طلبکار رضای باری
ایتمه اعیانلغه زنهار هوس ... اوسط الناس اول او دولت سکا بس
اولمغه مرجع ارباب امور ... ابتدا لازم اولور ترک حضور
هم ولاتیله ایدر رشک وحسد ... هم دوشر قصدنه حکام بلد
نه قدر ایلکه سعی ایتسک ده سن ... ظلم حکامی بلورلر سندن
ایونامیله دوشرسن دامه ... ایو آدم برامز حکامه
اقچه درمطلبی هب حکامک ... نیلسون مرحمتی ایتامک
برایین انلره رشوتله یارر ... علم وعرفان وصلاحی کیم ارر
آلیجی قوش کبی حکام زمان ... آلمغ استرنه ایو دیرنه یمان
الیمش چشم شکار المغه باز ... بیک ایودن الکایک برغماز
چشم وصنده اوچراهل فساد ... که اوله موجب اخذ ایراد
شرعله کورسه امور حکام ... برامز قدره بولورشهرت ونام
سبب شهرتی خود اعیانک ... کورمه دز مصلحتی سکانک
مصلحت کورمین اعیان اولمز ... خلق اکا بنده فرمان اولمز
اقچه سز مصلحت ایسه بیتمز ... بنسه صاحبنه خیر ایتمز
بودر اعیان دیارک کاری ... روز وشب منتخب افکاری

طرهٔ طبل ستم چالدرمق ... حاکم شهره شکار آلدرمق
خلقی غمزا ایتمسه شهرت بولمز ... نافذ اولمز سوزی رغبت بولمز
ایدرز ایتمزلر ایسه خوف ورجا ... رنق ورفق اهلی دیرلرکه اکا
غمزه تجریم دکلسه کاری ... چوقده رونق بولمز بازاری
اولسه اعیانلغه هرکیم عازم ... بی حیا بی ادب اولمق لازم
کسب شان ایچون ایدر چوق علما ... خلقی باش ایله قاضی یه فدا
پایه سندن نیجه کورسون وایه ... انتساب ایتمیجک ملایه
خلقی قورقتمغه چوق علامه ... دوکدرر قوکسولرین حکامه
مال واسبابن آلور وبرمکه بیم ... حاکمه اهل قراسن تجریم
هم ویرر حاکمه هم کندی آلور ... حاکمه نصفی یه خود ربعی قالور
دیدوکم کیبی نیجه تازه ظهور ... جان ویرر اولمغیچون اهل امور
جمع ایدوب برقچ ابو خرفنکا ... ایدر اتباعله تقلید کبار
اعتبار ایتمکیچون کندونه ناس ... کوسترر چینی جبین شدت وبأس
بورجه خرجه جان آتر زینت ایچون ... صوقیلور هر دلکه شهرت ایچون
صکره احوالی بولنجه تمکین ... الکا مرحقنی داین مسکین
تیز ویررجاه وجلالکینه نظام ... تک طهمان آدینی بلسون حکام
طالعی یاور ایسه بختی رفیق ... رسم تقلیدینی ایلر تحقیق
اضطراب ایلیه رک میدانده ... یر بولور محکمه ودیوانده
رتبه‌سن طی ایدرک اقرانک ... اولور آخر برسی اعیانک
قانع اولمز نیجه سی اول کامه ... قومسن چالشور اعدامه
انتقام المغیچون اعدادن ... باکی یوق فتنه ایله غوغادن

کندی قوتلنمغ ایچون آلتنی / اهل عرضک کیدرر راحتنی
دردر اول اوله ولا بدّه فزید / غیریلر دخی اوله اقبالی مزید
نافذ القول اوله و مرجع کل / خار اوله غیریلری کنهوسی کل
دوشسه بر مصلحت آنی استر / دهنی اوله نشانکاه نظر
جمله تصویب ایده لر تدبیرین / کیمسه ردّ ایلمیه تقریرین
ضرر ایلرسه ده ناکسه قطعا / دیمیه کمسه خطاسینه خطا
قول و فعلی اوله دستور عمل / ایده لر سوزلرینی ضرب مثل
لیک دهر اکه ویرمز فرصت / که سوره باشلو باشینه دولت
بولنور اکه دخی نیچه رقیب / ملعنتده بری بیرینه قریب
قومز ایشی کورمکه هیچ لذتله / آتمغه طوتمغه کر مبتله
چرخ نغمتی ویرر غوغاسز / هیچ فرعون اوله مز موسی سز
اولمده تشنه خونی بر برینه / اولمیه تا که زبون بر برینه
ایلسه خصمی تصدر ناکاه / حالنی صوره عیاذاً بالله
اولدرر خصمنی یا کندی اولور / صدرک البته بر اوجنی بولور
کیمی حکامه تغلبلر ایدر / سوزین اجراده تصلبلر ایدر
التجا ایتمیجک حاکم اکا / حکم و فرمانی اولور زوبقفا
خواه و ناخواه اولورلر اینه رام / حاکمی کندو ایدر استخدام
اوله بر یرده که حاکم محکوم / اوراتک حالی و مالی معلوم
حاکم شهره ایدنجه غلبه / صغه مز شهرته شام و حلبه
او زمان کور انک استقلالنی / نخوت و کوکبه و اجلالنی
سوزلری زهر و ترش چهره سی مار / سوزینی رده کیمک زهره سی وار

طوغا

طوغا کرهغا ایدر خلقی زبون / اتباع ایتمیه نک حالی نکون
اکا بر کره طانشمزسه اکر / ایدر اول مصلحتی زیر و زبر
باغ و بستان و دکان و حمام / حصه ویرمزسه اکا کار تمام
امر و فرمان و شهود و حجت / اندن اذن اولمسه بولمز صورت
بو بیسی او یمسه سهواً اتکی / قالمز اخشامه اوکونی برکونکی
زور ایله خلقک آلور املاکنی / زینت ایدر دائره نا پاکنی
قرونی قهوه سی دکانی وار / احتساب و غرامغه جانی وار
صاف صاغر ایچنه حیله قاتر / نه بها استرسه اکه صاتر
شهر تکلیفنه ایتمز انصاف / ایدر اتباعنی البته معاف
عالمک انز ایدرکن کارنی / چکدررلر فقرانه بارنی
لعنت اول دولته کیم اوله غرا / اشک چشم فقرا صبح و مسا
غرق اولور دولت و جاه و ماله / کلمه لیم عاقبت احواله
کرچه برشینه ضرورت کورمز / لیک جو قدره نه قرجوق سورمز
کوررر آلایش طول املی / بولور البته جزای عملی
اولور اولمزسه اکر موته قرین / کیمی منفی کیمیسی قلعه نشین
طولاشور آیغنه اعمالی / نهب کیدر عرض و قار و مالی
سیل اولور اشک تر مظلومانه / دولت و عمرینی ایلر ویران

معتدلجه بنه عرض اهلده وار
که دینور اکه اعیان دیار

کندو حالنده قارشمز ایشه / صالمز آزار سرین تشویشه
منفعتی اکا وجه ایراد / یا ایدر وقفی یا وقف اجداد

با اجارات با محصول وعقار — وجه راحتدن اولور آنچه وار
آیره بابیلره کورر حکامی — ذوق وراحتله کچر ایامی
اولسه ارباب تغلبله دوچار — ایدر آنکله مدارا ناچار
حفظ ایدر رفقله عرض ومالن — کچرر ذوقله ماه وسالن
بعضیلر وارا که دخل ایلرلر — هیچ ایشته کوچه برامز دیرلر
کیمی عاجز کیمی دیر همتسز — کیمی قورقق کیمی دیر غیرتسز
اولسون اسرسه هله بی همت — کچرر عمرینی باری راحت
عالمک ذوقنه اشته او ایدر — بلمین آنی بیانه سویلر
سن چالشکم اوکسن اندرن — حکمه اعیانه اولام دیو محن
ملحق اولمه حذر ایت اعیانه — وارمه هیچ محکمه ودیوانه
حقه آیلرجه درخانه کیدن — طشره میل ایلمه کاشانه کیدن
آل کتابک اله ستر ایله درکک — اولمسون خارج درون خبرک
اوقی تاریخ وحکایات وقصص — ویره انسانه مزایاسی حصص
شغلک اولورسه حدیث وتفسیر — نعم الایام ونعم التدبیر
آچمه سوز قاضی ایله پاشادن — سکا لازم دکل اول کونه سخن
مجلسکده بری آلورسه دله — آنی اسکاته چالش حیله ایله
ایمسون عمر کذر لقلقله — خلقدن کندک اوغورله صقله
قانع اول دغدغه یه اولمه قرین — نان خشکیله کچین تک اول امین
آدمه لازم اولان راحتدر — قودلیسونلر سکا بی همتدر

نهی الوکی کذب وخلاف

ای بهین نقش سرابرده جود — ادب آموز دبستان وجود

انظار

ارتکاب ایتمه صفتین کذب دروغ — کیم اولور صبح مقالکده فروغ
مرد اولن کذبه تنزل ایتمز — ذلت کذبه تحمل ایتمز
فتی بی عار وحیادر او خبیث — که ایدر کذب ایله آغزین تلویث
کذب معدومدر اصلی یوقدر — با باسلامده فصلی یوقدر
کذبدر اصل فساد امور — ارتکاب ایتمز آنی اهل شعور
اوله قصدی مکر اصلاح خصوم — اوزمان کذب دکلدر مذموم
یوخسه هر لفظی اوله محض خلاف — اوره بیهوده یره لاف وکزاف
اوله تحصیله صفتین الفتدن — نار دوزخ کلور اول صحبتدن
دیدی سلطان رسل فخر ظهور — بر دهندن که ایده کذب ظهور
بوی بد ایلر اواطرافه حلول — که ملک ایلمز اول صوبه نزول
تا اوتوز میل قدر دائره دن — اوغرامز رایحهٔ منکره دن
اولمسه منکرک انکاری شدید — سوزیکی ایتمه قسمیله تمهید
نیجه لر وار که مباهات ایلر — کذب ایدر نقل محالات ایلر
ایدر ایدرمکه کذبن تصدیق — قسمی شد نطاق تحقیق
علم باللهده اولان اهل کرم — جان ویرر ایلمز الله قسم
بلمین جاهل ونادان وعنید — سوزین ایلر قسمیله تمهید
کورمشز چوق نیجه بی مذهب ودین — هر سوزنده ایدر اوچکره یمین
بوندن اشنع نیجه دزد بدکار — ایدر اطرافه ولایت اظهار
ویرمکه شان کرامانه فروغ — بسط ایدر نیجه سی رؤیای دروغ
کورمز اولکس ایکی عالمده فلاح — که صانه ساخته تقوی وصلاح
اولدی آلات معاش دنیا — عصره خرقه وتسبیح ورد ا

فیضی یوقدر ویرر انسانه صداع — صوت و تقسیم و ملاهی و سماع
اگر ایدرسه سلف اهل طریق — شمدی بدعتدر دکل بیل تحقیق
اگر ایدرلر ایسه دورانی — سلفه جاذبهٔ ربانی
بیله اول جذبه گلورسه نه گوزل — کیم ایدر جذبه حقیقیله جدل
سوزمز زمرهٔ تقلیده در — بحثمز زرقه و شیده در
سکر و جد اولسون او مجذوبه حلال — که اوله مستغرق انوار جمال
یوخسه تقلیدله هر بر احمق — ایده دعوای ولایت مطلق
خوذ اول بیهده گو بدتر در — آنی تصدیق ایدنلر خود در
باخصوص اوله مدار دعوی — قصد تحصیل معاش دنیا
خلق اشیا صاته اول قرب خدا — خلق آکه صاته اول ضر دعا
ویرمکه زهد و صلاحنه رواج — خلق نعمت ییجک اول قالور آج
ویرر اول غله فروش طاعت — جنته نقد مزور قیمت
تاجی تقلید و ردایی تقلید — سوزی تقلید و ادایی تقلید
یوق سیادتکه ایده آنی پناه — صارنور باشنه دستار سیاه
جره ده نفسی تنزل ایده مز — کاره طبعی تحمل ایده مز
علم یوق معرفت و صنعت یوق — کسبه سرمایه سی یوق وسعت یوق
ایده تحصیل معاشه آلت — زهد و تقوایی اودر صورت
برایکی حرف تصوف قاپمش — کندوسن پیر طریقت یاپمش
مسلکی شعبده کاری دغلی — جذبه سی ساخته سکری عملی
نه گوزل بولمش او عیار عتیق — خلقی آلداتمغه آسانجه طریق
نیجه بیعقل و تمیز و خاین — صانه کرچک اوپه دستن باین

آلدانور

آلدانوب اکا عوام بی عقل — افتخار ایله ایدر غیره نقل
رفته رفته اولارق شهرتیاب — تکیه سی اوله ملاذ احباب
صدمهٔ غول بیابان کبی کسلر — لاشهٔ ظلمه صوتن کرگسلر
سوره لر پاینه روی بیداد — نفسندن ایده لر استمداد
باخصوص اوله او شخص طرار — نازک و رند و ظریف و عیار
کوره اصحابلیجه رو بالکز — گوستره مقصدینه ایمالکز
آغزینی بورنینی اکوب بورکوب — سوزین کردانه قارق گوز سوزه رک
سوز خلاللرده بشارتلر ایده — سوزی مقصودی اشارتلر ایده
حقنسه بر حکم قضا بیکم و کاست — اتفاقی سوزینک بیری راست
کور هجوم اوزمان اعیانک — عزت و نخوتینی در بانک
مکر الکرمی ایرر دامنینه — اوغرا درلرمی یا بیر امنینه
تکیه سی تکیهٔ اهل حاجات — یورر امواج نذور و صدقات
آلدانور کن آکا خاص ایله انام — نیلسونلر یا بیکهوش عوام
کورر احسانینی دلق و تاجک — بوده بر نوع ایدر استدراجک
سند ما ویه صفتین اول کراهه — صفتین اول طائفه ذی اللهیه
اولیا ماله تنزلی ایدر — ثقلت ناسه تحکم ایدر
اولیاد بیو صفتین الزامه — ساخته و ضعفی کرجک صانمه
اولیاده نه ایشی وار دلقک — ستر ایدر حق نظرندن خلقک
خلقه باقمز که ولایت صاته اول — سوز ارا سینه کرامت قاته اول
اولمش اول محو فنای اطلاق — نفس آلدرمز اکا استغراق
اولیا مردم بی احیا ایلر — پیر صد ساله یی برنا ایلر

اولیا طائفه‌سی بو رسمه زر ایدر — خس و خاشاکی در و گوهر ایدر
اولیادر ندمای حضرت — جا بیدر زیر قباب غیرت
اولیادر امنای اسرار — اولیادر ادبای ستار
موم وش کندی رخینه بریا — پرتو نوری صالور عرشه ضیا
اولور آرایش چشم افلاک — اولیانک قدم بصدیغی خاک
اولیادر سبب حفظ جهان — اولیا ایله طورر کون و مکان
روحدر قطب جهان کون بدن — روحسز قائم اولورمی هیچ تن
دیمه بر طائفه‌یه فخر جهان — آه شوقاه لقای اخوان
لفظ اخوانله وزن حال ایت — انلرک رتبه‌سن استدلال ایت
نه گدا انلری نه شاه بیلور — انلرک رتبه‌سن الله بیلور
اولیا بویله ایکن هر احمق — نه روا پایه ولایت صانیق
نه سزا زهرن حق هر اوغاد — کندین اول زمره‌دن ایتمک تعداد
وزن ایدرمی یونی میزان شعور — دعوی سلطنت اتسه مزدور
اسب تازی گبی نه هر بر خر — سنک خاره صانه کندین گوهر
اوله می مجمره افروز وجود — شاخ بید ایلر ایسه دعوی عود
کیم طوتر ایتسه میاه عالم — دعوی عزت و شان زمزم
هله چوق جرأت و چوق ترک ادب — ایلمک دعوی نزدیکی رب
اولور اول طائفه نامقبول — هدف بغض خداوند و رسول
دیدیکم طرز ریاکار اندر — طور بازیچه قلاش اندر
بو خصوصه هر سالک درویش دکل — عاشق صادق لریشی دکل
بو خصوصه چوق کیمسه وار بی تشویش — اولمش اول جان و کوکلدن درویش

صدق

صدق وار اولمسه اهل وصول — سن بیله آنلره آچ چشم قبول
بولمغه بارگه حضرت بار — قانلر آغلر حالشو لیل و نهار
آنی اول شکله قوبان جذبه حق — ایدر امیدنه برکون ملحق
باب حق طشره‌دن اولمز مفتوح — اکا باطندن ایرر فیض فتوح
اویله صادق فقرا چوقدر — بویله درویش اولانه سوز یوقدر
بولنور دلق قبا نیجه کس — چوخ چیقنده دکل بر مکس
دست اورمش مکر عرفانه — نظر ایتمز کهرث هانه
هله بردن دکل انکاره سزا — خرقه‌پوشانده کروه فقرا
ایله سن حسن نظر مجتهد اول — فقرا زمره‌سنه معتقد اول
علم و عرفانکی حکمه تنکه — نفعی وار معتقد اولسک سنکه
حسن ظن ایلمز ایجاب کدر — سوء ظنیدن اولور اولورسه ضرر
کر بو معنایه دلیل استسه کس — صخره الله حجر الاسود بس

در بیان فرح فصل بهار

ای تماشاگر صنع باری — ناظر کار که ستاری
سیره چوق فصل بهار اولدقچه — موسم کشت و گذار اولدقچه
چمن اطرافنه گاهی گذر ایت — اثر رحمت حقه نظر ایت
صانعک صنعنه اول دیده کشا — کاولمش مرده زمینی احیا
کوستر صنع چمن پروردی — سبزه‌دن سرخ و سفید و زردی
دل انسانزه قومز کرد حزن — جلوه تازه نهالان چمن
بدرر طائر شوقه پر و بال — طرف طلبندن آقن آب زلال
غنچه‌نک خواهش واریننده — آل کاغد طلوع دانده

لب جولر چمنلر چو قند   جلوهٔ سرو سمنلر چو قدر   خوشتر

ویرر انسانه حیات تازه   نغمهٔ بلبل خوش آوازه

کوش قیل نغمه سنی مرغانک   اقتضا ایلدیسه انسانک

قومز آیینهٔ خاطره غبار   نغمهٔ چنک و نی و موسیقار

نغمهٔ شوخ خوش آهنک بشر   خواه و ناخواه ایدر انسانه اثر

نغمه بر منطق روحانیدر   نغمه نک لذتی وجدانیدر

جانفزادر نفس انسانی   دلربادر نغم روحانی

خانهٔ جانه ویرر نور سرور   نشئهٔ نغمهٔ نای و طنبور

نسخهٔ شوقه دیکر شیرازه   تاردن صادر اولان آوازه

حظی وار کرچه که آوازه لرک   دیکلنور نغمه لری سازلرک

لیک آمیزش اسباب صفا   ایده انسانی لکدخوار هوا

کر حکیم لذتی چوق نشئه سی چوق   التزام ایلمنک عالی یوق

ذوقی ایت غیره اولدقجه کار   خانه که لیک کتورمه زنهار

آنده حر عبرت ایله کوش ایله   لذت نفسی فراموش ایله

کر حقیقتله اولورسک سامع   اولمز اوقات شریفک ضایع

موسیقی حکمته دائر فندر   بلنه بیلمینه روشندر

نیجه اسراری وار ادراک ایده جک   یرلری سینه کر چاک ایده جک

اعتبارات تقاسیم و اصول   اختیارات مقامات و فصول

پرده و پیشرو و صوت و عمل   کار و نقش و شعب و قول و غزل

هر بری حکمتله مملودر   جان ریاضن صوارر بر صودر

نغمهٔ یابس و حار و بارد   چشمهٔ محض حکمدن وارد

هر بری بر مرضه نافعدر   عندیتی هر بریسی دافعدر

زیر و بالاسی هوادر اما   دائر اولور هواسز دنیا

بسته در دائرهٔ اوقاته   اسطقساتله اخشیجاته

سره دائر دخی وار نیجه کلام   که دکلدر که محل کوش عوام

بو بلجه ذوقی ایدر اهل مشام   ایلسون ذوقنی اندن زیاد

مطلب حسن کلام موزون

ای صفایاب کلام موزون   آشنای سخن کوناکون

طبعک ایلرسه اکر شعره هوس   سکا معنا بنی فهم ایتمک بس

سخنان شعرای اسلاف   ایدر آیینهٔ قلبی شفاف

ترکیده نفعی ایله باقی یه یوق   غیری دیوانلریده ایت ملحق

انلرک شعری متیندر اما   غیرنده دخی وار چوق معنا

شعرای عجمک دیوانی   حسن تعبیر و معانی کانی

طالب و صائب و عرفی و کلیم   فیضی هند و نظیری و سلیم

تازه کویان زبانده شوکت   معنی تازه یه ویرد صورت

صاحب خمسه نظامی خسرو   هر بری جلوه ده معنی نو

جامی و انوری و خاقانی   هر بری ملک سخن سلطانی

بلبل شاخ طراز شیراز   سعدی و حافظ معنی پرداز

سخنان قدمای شعرا   حق بودر بیری بوندن اعلا

یوق نهایت شعرای عجمه   هب اسامیلری صغمز قلمه

برده وار اکثرینک دیوانی   اوقی فهم ایله ده کور وجدانی

شعری چوقدر شعرای عجمک   عجمک   که اودر جامه بیت و حسنک

دیه ابیاتنه ناموزوندر الك اوزانلری دیگر گوندر
نیجه معنالری وار رقص آور مشتعل آسا دوکر اسماعه شرر
وارا بجنده نیجه اشعار کبار که قومز آینهٔ جانده غبار
نیجه بیك نعت شریف نبوی مدحت معجزهٔ مصطفوی
هر بری قطعهٔ الماس متین هر بری دُرّ گرانقدر ثمین
انتسابه چالشوب اول اشعاره آره معناسنی فهمه چاره
عربی بیلمیجك ایشی بیتمز فارسی عارفه تنها بیتمز
عربیله بیلنور جمله علوم علم اولوری عربی نامعلوم
لغت و السنه جمله عربی عربی قبله و قرآن و نبی
بو ایکی بال ایله ایلر پرواز طایر شعر معانی پرواز
حکمت آمیز کرکدر اشعار که مالی اوله ارشاده مدار
آب حکمتله بولور نشو و نما گلشن شعر و ریاض انشا
اولمسه شعر مجاز مطلق ویره معنایه حقیقت رونق
یوخسه هر نظم تهی و ساده لطف معنادن اوله آزاده
تازه مضموندن اوله خالی اولمیه توریه ایله مالی
باخصوص اولمیه تشبیهله تام استعارات جناس و ایهام
دیه دن آنی سکوت اولادر شعردن مقصد اوله معنادر
بقسك اکثر سخن شاعر خام سنبل و زلف و گل و بلبل و جام
جمع دایرهٔ دلبردن خط و خال و لب و چشم تردن
که بهاره طولاشور که چمنه اولاشور سرو و گل و یاسمنه
ره نارفته ده جولان ایده مز صنبه وادیلری سیران ایده مز

ابره و

ایده مز صید معانی بلند آتامز غیب شکارینه کمند
کیجنور معنیٔ خایده ایله لفظ مشهور و جهان دیده ایله
ایکی جز وار در اول بیت دوتا که اوله تازه قماشی معنا
سویلمه شعر تهی معنادن آغلی حکمه بالقسر مادن
نظم کیم اولمیه معنایه قرین کسزو در خاتم بی نقش نگین
شعر بی معنی بی ایهامه بکزر اول جامه کن اوزره جامه
هوس لاله یه بکزر او سخن که اوله لفظی تهی معنادن
بکزر اول مطلع خالی جامه مغزدن مفلس اولن بادامه
آنی یوق دلبره بکزر او کلام کا اولمیه آنده جناس و ایهام
اولیه پاکیزه کرکدر اشعار که آنی پرآبتدن اوله هزار
اوله معناسی گوزل لفظی متین خامه خاکه قویه دست تحسین
هجودن الحذر ای جان پدر که ویرر مشرب عرفانه کدر
حسنه صرف ایله بورش و ایشك خلقی تسخیره چالش قادر ایسك
تیز فراموش اولنور نثر سخن نظم اما که ایدر رد و رد هجن
الحذر شعر که اوله هجوا شوم خلق بیننده حقیر و مذموم
هجوه مایل سفها در انجق عاقل ایتمز آنی ایلر احمق
هجودر قاعدهٔ خودکامی هجودر واسطهٔ بدنامی
کسوهٔ نظمده غیبتدر هجو سبب ذنب و ندامتدر هجو
هجو قفت سبب رو سیهی کیم او قورسه اکا عاید گنهی
سنی ایتمش بری فرضا دلگیر قو للّه فعل ایله قلبك تکدیر
آنی لازمی همان هجوا ایتمك سفها کندوکی بوله کتمك

انکساری بتشور قاصر ایسه / انتقامه چالشور قادر ایسه

آنی سن لطف ایله بنده / عفو و اکرام ایله قیل شرمنده

لطف ایله مهر دهان اشرار / اولمز لطف کبی افسونکر مار

سکا بو وجه ایسه ایتدوکی جفا / سبب شرم و حجاب اولور آکا

وجهی وار ایسه سببین ایله سؤال / اولمه آتشزن کانون جدال

بلکه نادم اوله اطوارندن / اعتذار ایلیه گفتارندن

سن قبول ایله بو تغییرندن / دوستلق وار ایکن اولمه دشمن

در بیان فرح صبر و شکیب

ای شتابنده عز جاوید / روبروسای عروس امید

صبر قیل ایتمه امورکده شتاب / صبر مفتاح فرجدر در باب

صبر ایله دوست اولور دشمنلر / صبر ایله رهبر اولور رهزنلر

صبر در عقده‌گشای هر کار / ابر بتشور صبر ایله صبحه شب تار

صبر اسماء الهیه‌دندر / حکم نا متناهیه‌دندر

اولکه حکمتله شکر دیدیلر / صبر مفتاح فرجدر دیدیلر

قلبکی دغدغه‌دن پاک ایله / هوا ایشک حکمتنی ادراک ایله

سکا کشف اولمیه باب حکمت / اوله مزسن دو جهانده راحت

ازدواجکده تحری ایله / صفتین اولمه تسری ایله

حسن خلق اهلی حقیرنه گوزل / ایو حقیرنه اولور باشه عمل

نه بلا بر زنه محصور اولمق / تازه ذوق ایلیه‌دن دور اولمق

بلکه بدچهره حقیر یا بدخو / ذوقه اول شبه دکرسن یا هو

هضم کوچ زدن ذوق مشکلتر / بر مصیبتدر اوکیم عمره سورر

یوق

یوق کنیزکده هله بو محذور / تازه‌دن تازه‌سن آل ایله حضور

نازک و نرم ایسه گر آلمه اروس / اک ایوسی اولور انک منحوس

خاین اولور اروسک مرد و زنی / قیو آردنده قوررلر دو زنی

گرچه چرکس آبازه اویله دکل / اولمه آنلاره گر چوقلق مائل

اعتقادنده گل اهل فلاح / اولمین دست زنی اسب و سلاح

ایتدن رفع بنان ایمان / اولور اوکنجه تیر و کمان

کوله‌سی تیغ و تفنک استرلر / اورمغه عرصه جنک استرلر

چرکس جاریه‌سی آفت اولور / آبازه قزلری بی عفت اولور

مسقو و نمچه و افرنج و مجار / جمله‌سی خاین و نابرخوردار

بونلرک بیری مسلمان اولمز / نائل دولت ایمان اولمز

عربکده چوغی اولور بدخو / گرچه کیم خدمته ایلرسک دیو

حسن الوجه دکلدر آلمه / خام سودالره گوکلک صالمه

اولمق استرسک اگر کیم راحت / گرجیدن غیریسنه ایتمه رغبت

گرچه کیم آغر اولور تنبل اولور / جامه‌سی کرلو اولور مهمل اولور

باغنک زور درس اولور چمنی / کهله مشتاسی اولور بیرهنی

لیک افندیلرینه صادق اولور / جمله‌سندن نظره لایق اولور

مستقیمانه‌در اطوارلری / صدقه نزدیکدر اقرارلری

مطلب زرع و کشت و درو

ای نوین سنبله زرع راز / خرمن افراز چراگاه نیاز

عمردن اولمغیچون برخوردار / اولمیه هیچ زراعت کبی کار

زرعدر آلت تحصیل نعم / اولدی چون کار جناب آدم

کاو دهقانه که ایده ارضی تزیین   اکارسك ایتسه سزا کاو زمین
چاك ایدر خاکی بنی آدم ایچون   تخم اکر تربیهٔ عالم ایچون
آدمه بندهٔ کردن بسته   اولمدیچه اوله فرو آرسته
سن حضور کره کزرسن امّا   اوسنکیچون چالشور صبح و مسا
کاو چاك ایلمسه میدانی   عجبا قنده بولوردك نانی
تخم قنده اکیلور اولمسه خاك   اولمسه تخم اولور خلق هلاك
تخمله خاکی کیم ایلر سیراب   اولمسه بحر له دولاب سحاب
کرم و سردی ادوار فصول   اولمسه خرمنه کلمز محصول
دوغنسه دائرهٔ لیل و نهار   مهر و ماه ایتمسه بسط انوار
کوندره اولمزیدی رنك کمال   عالم اولوردی هم آغوش زوال
مستند بر برینه آب و هوا   مرتبط بر برینه ارض و سما
سربسر نقش ایدر رسم ازل   روبرو ماضی ایله مستقبل
اول و آخر آثار و حکم   بسته در بر برینه مستحکم
اولمغه وقتنه دك جلوه نما   اولور انواع نما کلده بقا
دست حکمتله طلو کوهر تر   دامن شام و کریبان سحر
دیدهٔ عبرتیله اول نکران   پر کهر دامن کان امکان
صانعك قدرتیدر ایله نکاه   واقف اول سرّینه سبحان الله
اولدی سبب حکیم مولایه   مزرعهٔ آخرته دنیایه
هر کیشی جام جزا ایچسه کرك   خیر و شر اکدیکنی بچسه کرك
بو محلّی قویه لم فردایه   کله لم ارپه ایله بغدایه
ایتمه زرع علف عمر تلف   بولنور قسمت اوکن نان و علف

قنده بولوردك

سبحان الله

زارعك

زارعك آیغی یاپانده کرك   کوزی ویرمه الی همبانده کرك
کندی الیله اکن خیر کورر   غیره اکدرسه آنی غیر کورر
استقامتلو مزارع بوقدر   خاین استرسك اکر بك چوقدر
المکه ویردوکلکه جب بر کر   بیمدی ویرمدی مولی دیرلر
بوسنه بلکه [illegible] بو اکر   تخم ویرسك آنی داغ برلر
ربعی کیرمزالکه اکدیکك   غمنی یرسن امك چکدیککك
قرض نامیله یرلر مالك   غمه خرمنکه ایدرلر مالك
حبس ایدرسك بوله ونر آلجی   سکا تقسیط کدر در قلاجق
کندك اکدرمك اولورسه کارك   طولدیر قرض ایله لم انبارك
اوجوز اولورسه کورلمز خیری   فقرانك نظرندن غیری
قیمتی وقتنه ایتسك کوزیاز   محتکرلکدر اولیوق اکا جواز
احتکارك صوکی افلاسه چقر   بیار اول بر اویده صکره بیغر
فقرا دیده سی ایلر غارت   محتکر کوردیکی یوقدر برکت
فرضی فائده یا خود ضرر ایت   سن اکا اهل دکلسن حذر ایت
اکدرسك اوقدر اوله روا   خانه کك اتمکنه ایده وفا
کلسه محصول قرادن راحت   سکا اکدرمکه یوقدر حاجت
چفتلکك داخی مالی یوقدر   مصرفی فائده سندن چوقدر
اولور ایچنده ایدرسك مسکن   عیش و محنت قاریشوق برومن
چفتلکك هضم اولنور نانی   شکل انسانی ایدر دهقانی

مطلب دعوت پادشاهی

ای طرازندهٔ اقبال ابد   وی نوازندهٔ قانون خرد

کلاوه دیو

معتدل اولمغیچون جمله امور
لازم اعمال ترازوی شعور

بودر آسوده کی جوی مراد
جریان ایده تعبسز ایراد

وزنه چکه مصرفک ایرادک ایله
راحت اول اهلک و اولادک ایله

حق ویروب واسع اولورسه مالک
ادخار ایله برآز اموالک

دفعهٔ ایتمه تهی همیانک
نیجه بازیچه‌سی وار دنیانک

فضله مال اولمیجق پایه بنا
ایلمه مالکی بیهوده هبا

اولمسون مصرفک اولدقلو فزون
که ضرورر اولورسن زار و زبون

غم چکه ایتمه کوزم نوری زیاد
نفقه‌ر واسع اولورسه ایراد

ویرمه‌سن دائرهٔ جاهه سعت
ضمن خفتده در انجق راحت

باغچه‌لر سیری اولورسه مطلب
بتیشور بینمک ایچون بر مرکب

مصرف آخوره اولدقجه زبون
بورلور آتلو پیاده نه افزون

فسخ ایدر قید ضمان سامانک
فسقی اکوره ایدر دامانک

جاه سرشاردن اوله ممنون
دردک اولور بودلکه افزون

دولت آهسته کرکدر جاری
فتی ممدوح دکل سرشاری

ایکی ماسوره صو ایتسه جریان
خانه‌ن جمله‌یی ایلر ویران

طولدرر باغچه اکرچه سیلاب
لیک ایلر در و دیواری خراب

منصب و جاهه هوسکار اولمه
طلب عزت ایچون خوار اولمه

اهل منصبده بولنمز راحت
حال بی عزلده در امنیت

ذلت عزلنه دکمز نصبی
صرفه سر سبز اولمز غضبی

اولمه پاشالق ایچون آواره
طبل و سرنا ایله کیرمه ناره

بغلمه طنطنه طبله کوکل
دوردن خوش کلور آوازه دهل

پاشالق

پاشالق عمره سوزر محنتدر
حاصلی درد و غم و قسوتدر

نامی بر کوکبه جاهی عالی
لیک دوزخده کچر احوالی

خاطری منصبی کبی ویران
صورده هیچ آفت احوالی بیان

ظلم ایدرسه ییقلور خانهٔ دین
ایتمسه بولمز اموری تمکین

چکدوکی محنت اولونسه تعداد
دکمز اول محنته مصر و بغداد

های و هوییله ایدر عمری کذر
حاصلی اشک تر و خون جکر

پادشه قورقوسی خود راحت سوز
عزل ناگاه قیامت اندوز

نوبنو وسوسهٔ کوناکون
قوت واهمه هنکار جنون

نه بلادر نه مصیبتدر بو
نیجه دولت نیجه رفعتدر بو

غالبا کوردوکمز پاشالر
باخصوص آصف صاحب رأیلر

کندی نفسنده نکوکاران عجب
حسن الخلق و کریم الشان عجب

ملکی الشیم و نیک خصال
صاف دل صادق پاکیزه مقال

اکثریده علما و فضلا
دین و دنیایه خبیر و دانا

مرحمت قاعده‌سن مستلزم
متواضع متأدب مکرم

عاقل و دینی قوی و کامل
سوزی صادق نیتی خیر و عادل

معتقد زمرهٔ درویشانه
متوجه کرم و احسانه

واقف حال و مآل فقرا
مائل زهد و صلاح و تقوی

نیجه‌سی صاحب پرهیز و عفیف
میلی یوق ماله اولنسه تکلیف

کیمی اندیشهٔ فردا ایلر
خوفدن موتی تمنا ایلر

نیجه‌سی راضی دکل جاهندن
آغلر ایکلر کیمی اکراهندن

لیک مرکزلرینک احکامی
ظلمه پیوسته ایدر انجامی

ایتمسه دائره سی بسلنمز   سوزی حکم ایلسه بر اسلنمز
ایلمز مرتبهٔ صرفه صعود   خاصلری نامنه جوز معدود
قالمامش خاصده بر جای عبور   که ایده خرج ایده جک اقچه ظهور
آنی اسلاف قواب ایتمشلر   هر بری بر سبل آلوب کیتمشلر
بولمغه دائره سی نشو و نما   اکا لازم قنی چوق باد هوا
منصبی اقچه ایله المشدر   بحر دینک دبینه طالمشدر
دینک اما نیجه قات رنجیده وار   آنی محتاج ادا در ناچار
برلو یر یره بساط و آنی   ناقص اولمز پاشالق آلاتی
بو قدر در اکه کتمش مالی   دکل اولدر او زیادن خالی
منصبک مصرفی خود نامعدود   هیچ اولنمز اکا تعیین حدود
مطبخ و آخور و بقبین خدم   داخل و خارج اتباع و حشم
فره قوللقجی ایله مهترلر   جو و اسب و شتر و استرلر
بیرق اسمینی کوره باده   شقه عقلکی ویره باده
انلرک هضمی دکل هیچ قابل   اولمینجه او قیودن زائل
سرکارنده اولنلر خاین   ایشلری جمله اویونله آیین
لابد ایلر او حرامی زاده   حیله هم مصرف و هم ایراده
باخصوص اولنه تکلیف سفر   اگر یقینی کوزه در سمت ظفر
سفره کتمکه عسکر لازم   عسکره مصرف ایچون زر لازم
ظلمسز اقچه یه دستی ایرمز   خلق ایسه کوز کوره مالنی ویرمز
کشمکشله ایدر بسیر عمری کذر   بوکا دولتمی دینور خاک بسر
بلنور مرحله کور لیل و نهار   بونجه حیوانه بوقدر خدمتکار

فره قوللقجیلر اولور عزیت   سیر دستنده اولور هر برایت
بیک نیازا ایتسه قبول ایتمزلر   بخشش و رابته سز کیتمزلر
آشچینک هور آدین اوغلم جانم   کتخدا دیر ایسه سلطانم
صوره آمد شد ایدن آغالر   زعمله هر بری بر عنقالر
یاسر آخور یاسر بوا بین   هر بری معتمد دولت و دین
جمله سی کورک کرانه قیمت اوم   هب مکمل آت او مرغوت ادم
بش کیسه ویرسه ایدر استحقار   اونه راضی اولور اولده ناچار
پاشانک دینی ایسه غایتی یوق   صرف یکروزه سنه طاقتی یوق
خاطری نقد کدرله مالی   کیسه سی کنج عدمدن خالی
الکلام آنی مباشرلر ایسه   جور ایدرلر نه قادرلر ایسه
اومدوغی ویرمکسه دوز قدر یوق شقه   ویرمک سمتنده قوتی یوق
ویرمسه جنک و شکایت حاضر   در دولتده مذمت حاضر
نشلسون بو آرا القده یاش   بوکا دولتمی دیرم بن حاشا
طونه لم صالح ایمش عاقل ایمش   منصف و عادل و دریادل ایمش
ظلمک آدینی قویوب باد هوا   منصبی ایلمسونمی یغما
دیدو بکدر صلحای احرار   ارتکاب ایلیه ظلمی ناچار
ظلمه مائللری وار در وافر   صورتا مؤمن و معنا کافر
مؤمنک نشنه مال و جانی   منعدم مرحمت و ایمانی
قتل نفسیله مباهات ایلر   کفری شمشیر ایله اثبات ایلر
نامی فرمانده نظام عالم   عالمک نظمی ایدر کندی عدم
انلرک ظلمنی وار ایله قیاس   واردیغی ملکده قوللر و اسکی

اغالر ظالم واج وعریان ... دیو مثل هر بری مال آلمغه جان
ظلم تحصیلنه چکمش غربت ... ذکر بدر افغه وفکری خدمت
قتده بیورلدر ایله ایشته شتاب ... وار دیغی قریه نک احوالی خراب
فکر تاراج وهبا ایلیه رک ... یولده تخریب قرا ایلیه رک
نه تفحص نه جواب ونه سؤال ... کلور آمدشده مشت وکوپال
قریه خلقینی قوفر تقریره ... بند ایدر بولدوغنی زنجیره
دردمندانی دیزوب صحرایه ... دست بسته کتورر پاشایه
اصلی یوق مادّه نک جرم وعدیم ... دیکلمز نکته ایدرلر تجریم
بوکا بکزر دخی چوق جور وستم ... چاک اولور یازسه کریبان قلم
هیچ بر ملکده کلدر مخصوص ... بوقدر ظلم بوتاراج ونصوص
اوزبک وهند ونصارا وعجم ... بری ملکنده قومز کرد ستم
هپ برزم ملکده در ظلم وشرور ... ایلسون دفع خداوند غفور
بو بله بو یله ایدرک ظلم وستم ... طوندی یوزسعت خرابه عالم
هپ عمارات جهان اولدی خراب ... قوندی دهقان یرینه بوم وغراب
ملک معمور دکل یوق ایراد ... ایتدی ایراده تداخل بیداد
شرعسز اولمغله ضبط امور ... اختلالات اموره ایتدی ظهور
زرعله طولسه زمین عالی ... قویه جق یر بوله مزلر مالی
مصرف آرتوب آزالنجه ایراد ... نظم عالم بولور البتّه فساد
سلطنت شرعه اولنسه توفیق ... نه اولور خصم نه قطّاع طریق
شرعله کیجه یه دوشمز طغیانه ... ایده مز ملکه مفاسد جریانه
شرعده یوق ستم وعزل دفقا ... شرعله ایده مکر کیم ایجاب
شرعه صغمز طمع وبغض وغرض ... ملکدن زائل اولور جمله مرض
دل وجاندن اولور هرکس امین ... خصم یوق شرعده کادر غمکین
شرعله کیمسه یه ایتمز عدوان ... ظلم یوق کایده رعایا عصیان
شرعله ملک اولیجق آبادان ... ملک معموره صغشمز دزدان
شرعله اولسه عدالت جاری ... بونلرک بیر بیبی اولمز طاری

بولدیلر فتح عجمده اصحاب
کنج شاهانده نسخه تحفه کتاب

برینه نصح یازوب کیخسرو ... دیمش ای طور ملوکه پیرو
ملک طورمز اگر اولمزسه رجال ... لازم اما که رجاله اموال
مال تحصیلی رعیّتدن اولور ... باغ وبستان وزراعتدن اولور
اولمسه عدل رعایا طورمز ... عدلسز خیر اقامت قورمز
عدلدر اصل نظام عالم ... عدلسز سلطنت اولمز محکم
کوش ایدوب حضرت فاروق کزین ... حسن مفهومنه ایتمش تحسین
دیمش اول معدلت آموز کرام ... حکمت شرعه موافق بوکلام
ملکده زلزله غفلتدندر ... ترک احکام شریعتدندر
باغبان ایتمیجک چشمنی باز ... باغنه هر کس ایدر دست دراز
صاحب باغ اولا بیدار اویانق ... چشمه اولمزدی یاتشدن بولانق

مطلب نهی قضا وقسمت

ای طرازنده ایوان خصال ... وی فرازنده دیوان کمال
ایتمه زقّوم جحیمه اقدام ... الحذر الحذر اولمه قسّام
اولمه دنداندن اموال یتیم ... ایتدی نهی آنی خداوند کریم

اولمه اللهی سوریک قطعا / طالب راه قضا وفتوا
جاهلک قطع طریقی اهون / رهزن شرع شریف اولمقدن
هله فتوایه قاریشمز تزویر / مجتهد قولنی ایلر تحریر
قول فتواده بو حجت یوقدر / حوقره تحریف شریعت یوقدر
گاه اولور آنده ده واقع تحریف / صدر اقوایه گچر قول ضعیف
عصرده لیک قضا مشکلدر / حکم حق اولمیجق باطلدر
سیما اکثر ارباب قضا / ایتمز احکام جزایی اجرا
حکمدن اول ایدر حکمی فراد / اول آلور قنغیسی ایلرسه زیاد
او تهی دست که رشوت ویرمز / قاضی دعواجیه نوبت ویرمز
منسی اندیشهٔ دین ودنیا / برطرف واهمهٔ روز جزا
علمی یوق اکثری بی مذهب ودین / چشمی محصولده رشوتده همین
الده انداز و کیل و میزان / ایلمش محکمهٔ شرعی دکان
قاضی دلال و مباشر محضر / کیمزا قبضنه مالک حاضر
پادشه دورقوسی حق دورقوسی یوق / رشوته حرصی قدر دینی ده یوق
استسه داینی مدیونه چقارر / استسه مفلسی قارونه چقارر
نیجه بی صورت حقدن گوزتور / منع ایچون ظلمی حیالر سوزتور
قصدا اغلر گوزر چشمهٔ دمع / نهب ایدر شهرک اشیاسنی جمع
دانه پاشی اولوب ایدر او شریر / حلقهٔ چشمنی دام تزویر
ایتمکه حق صریحی عاطل / گوستور صورت حقدن باطل
بلمین ساده دل بی فطنت / صانور اول فتنه یی حقانیت
سد ابواب دکاکین ایلر / خلقه شرت یولی تلقین ایلر

نه طریقیله

نه طریقیله اولورسه او محیل / بولور اوای فساده سبیل
شرع نامیله تصلبلر ایدر / بک و پاشایه تغلبلر ایدر
حاکم عرفک اولور ظلمنه سد / کندونک ظلمی ولی اندن اشد
کندی اقرونتر اولو پاشادن / اشته مقصودی بودر غوغادن
عسکرینک هله حالی معلوم / بقمشور آنلر اولورلرسه ظلوم
انده ظلم مدار اولمشدر / جمع اموال شعار اولمشدر
حاکم شرع ایکن اماکه قضات / ایتمز ایدلکلری ظلمی حشرات
جبنه آلت ایدر تقوایی / مدّ ایدر ماله ید یغمایی
روزه سن خلقه ایدر شیدزبان / طعنه دن طاعنی حصن امان
کیسه کیسه آلنان مال یتیم / توتونی ایچمکه دکل جرم عظیم
جمع ایدر کیسهٔ مال انبوه / توتونک کیسه سی ایدنه مکروه
دخل ایدر که کیسه یه که توتون / بقرا وغلانلرک اما گونه
توتونک ذاتنی سوفرا اما / آقچه سن آلور اولنسه دعوا
دخل ایدر گورسه اگر خاتم زر / زرک اماکه گرانه وزنن آرر
کیجه اطلسله قوجه محبوبی / طوتمز اطلس کیسه لی مکتوبی
رشوتک آدینی قویمش محصول / کیم اوله ایتمیه محصولی قبول
عرض وحجت نه گوزل قامن اولور / جزوی یردن قتی چوق قومن اولور
حیف صد حیف شروع شاد آب / ییلطهٔ رشوتله اولدی خراب
ظلمه دستنه دوشدی حیفا / شمدی سررشتهٔ شرع غرّا
لعنت اول مالکه شرع صاته سن / حکم مولایی قضایه آته سن
حق ابطال ایده سن رشوت ایچون / دینی ماله صاته سن دولت ایچون

بونی فکر ایتمه صیبن ای کمراه که شرفله بودر اول شرع الله
آنی تعظیمله جبریل امین ایتدی آرایش خسار زمین
که حقک قوللرینه خیر انام ایده ابلاغ امور احکام
سن نه زهره ایله بوزارسن ظالم هیچ دیمزسن نیجه اولور احوالم
ارتکاب ایده می بو خبرانی حضرت حقه اولان ایمانی

نهی بازیچه نرد و شطرنج

ای گرامی گهر بحر کمال اولسون آویزه گوشک بو لآل
ایتمه بازیچه یه قطعا رغبت اولمه بازیچۀ دست غفلت
اولمه دلداده نرد و شطرنج که اولور آدمه سرمایۀ رنج
علم جهلندن اگرچه خوشدر شغلی بیهوده فالی بوشدر
باری اول علمه چالش مردانه یرایه بیتیکه یزدانه
وار ایکن مصحف و ذکر و صلوات ایتمه بازیچه یه صرف اوقات
محض لطف حق اولان گنج نفیس حیفلر کیم اوله مصروف هوس
بو در آگاه وار ایسه عرفانک دم غنیمت دیدوکی یارانک
حیفکم مایۀ اوقات نفیس اوله غارتزدۀ شغل خسیس
مکر ابلیسدر اولده ناسه اولمه بسته عمل وسواسه
لعب و لهوک صوکی واویلادر وار ایسه فائده سی غوغادر
گرچه آسایشه برآلتدر دقت اولنسه عجب غفلتدر
هنزه یا القلقه لهو اندر لهو لج و یا عربده سهو اندر سهو
طفل نوساله سزادر بازی ایلمه کودکله انبازی
عادت مرد و سزاوار رجال علم و عرفان و عبادات و کمال

اولمز

اولمز ارباب دله حالت خیر استخوانپارۀ خشک و ناچیز
بر زمانی اولدره اولوب نائل جان گزر اوینار دوشنک گیبی غلطان
سکا عبرت ویره جک یرده فنا سن ایدرسن آنی آلات هوا
لعبه مستغرق اولان کوده کسب دنیا یه بیله رهزن اولور
عملک اوله تعقیبله ستیز کیش و ماتیله نیجه عمر عزیز
در گشاد ایتمکه ویر فرصت ششدر دهرده بو قدر حصت
دوشش امیدی ایله زار اولمه بلوار و بر تکه خوار اولمه
گرچه عبرتله بقن اهل نظر ایکی زاره دیدیلر شمس و قمر
ششدری سشی جهت کون و مکان بونلری لیل و نهار دورانی
بونلرک تابعی چوق جنبشیدر نیرتینه بنه کیم لیل و نهار
ذهن تشحیدی ایچون بعض کبار ویردی شطرنجه اباحتله قرار
بو العجب نقشدر الحق شطرنج سر ایله طولو طلو گنج اندر گنج
جمله بازیچه لرک احسنیدر خانه لر فکر اوینک رو زندر
نیجه منصوبه دوشر ذوق انگیز نیجه بازیچه طلو حیرت خیز
شبهه یوق اولنور ذوق سرنیزی ٨ کلمز اول ذوق و صفا غیر نیزی
سفره سی صفحه نقش عالم صورت مو که هند و عجم
بر برینه متغایر آلات بر برینه متخالف حرکات
کیمی هر بریسی حدندن چقه مز هر بریسی سدندن
اصل بر لیک مخالف صورت صورتنه ایندی ترتب حرکت
ات قوبار دیمز زمانی گردبال فرز خودکامه اولور ننک مجال
ایدر اولورسه او بازیچه نکون بر پیاده شه دورانی زبون

اپلیسه عکسنه بعض آلات … شاه چوبینی ایدر شهره وفات
عقلنک صورتیدر استادک … اوستادیانیه استعدادک
آلتک بوقدر اوبوندر حذری … ظاهر استاذینک انده اثری
بوکا دائردر وار در چوق راز … کشفه باشلنسه اولور قصه دراز
لعب ولهو اولور وغنه دنیانک … نصی شاهد بیشور قرآنک
جمله بازیچه در وارسه غریب … فتح اولور هر کلمه اولور تغییب
لیک اصحاب نظر نادر در … اهل لعبک نظری قاصر در
اوینایان ذوقا بحوق اوینر آنی … بیلسون ذائقهٔ عرفانی
بوشهوتدر دوشوزر غیتنی … بوله فرلر اوبونک لذتنی
لعبه محتاج دکلدر عارف … سره بازیچه سنز اولور واقف
ابتلا مرتبه سنده نیجه لر … اویوم صبحه دک اوینار نیجه لر
دوشر آرایه تعصبله عناد … حدتی نفسیده ایلر امداد
قوپار خصم ایله غوغایی … اونودر آخرت و دنیایی
کندی دعواکن صدر لجاج … خانه در اهل وعیالی قالور احتیاج
یکیلورسه اولور احوالی خراب … خلقه دشنام ایدیسا ذبارجواب
نیجه سی کندویه دشنام ایلر … کندوسن مسخرهٔ عام ایلر
ذوقلکدیزه جقار محنت اولور … سیر ایدنلر او صانور تغلت اولور
ظن ایدر ذوق بونی هر احمق … مبتلا ایلمسون کمسه یی حق
علم تحصیلنه کلدکجه کلال … ذهنی تشحیذ ایچون اولدر احلال
اولمیه لیک توغل دائم … گاه برحدده اوله که قائم
مجتهد دنه بوقدر روا رخصت … ایتمه اوقاتکی وقف غفلت

بوهز

بو قدر روا رهله شطرنجه جواز … سنشده لیک الک ایده دراز
برمکک اول لعبدر اولسون خالی … چونکه جائز دکل استعمالی

مطلب جواجکی دیوانی

ای قلمدان کتاب آمال … نظر انداختهٔ حسن مآل
کرستانبوله دوشرسه سفرک … منصبه ایتسه تعلق نظرک
اوله رهبر کدرلس و قضا … قاضی عسکردر اولورسک رضا
صاقنه زنهار آنی راحتلی طریق … امن وآسایشی بوقدر تحقیق
او طریقک خطری بیحد در … انتظار املی ممتد در
سلسله قید اوزون سودادر … پایه لر موصلهٔ غوغادر
اول حالی صدورتله کچر … کرچه کیم آخری غزتله کچر
اول وآخرینک راحتی یوق … غولرز منصبنک محنتی چوق
اللیدن صکره اولوب اهل سفر … عومیله حلب و شامه کیدر
عزم ایدر ایتمکه منصبده صفا … آکا ده ایلرسه عمر وفا
نقدرتحم بیناز اکسه کرک … نائل اولنجه نلر چکسه کرک
ضعفتن نقض قواهنکامی … طی ایدر حاجه مصر و شامی
اولیجی قوت ذاتی زائل … اولور اسباب هوایه نائل
ایدر اقصای بلاده سفری … صورته بوللرده کی خوف وخطری
وارسه در منصبه راحتمی کورر … باشی غوغاده سلامتمی کورر
اهل بلده آنکه مواسا ایلر … که مدارا کیمی غوغا ایلر
دنیوی دینینه ایلر همت … آخوری دینی قالور درد ومحنت
دوکیلور غل زمانه شکات … آکا چاره ویروب ایتمک اسکات

بر نیجه منصبه ایدرسه سفر   حد هفتادر ایدر سنتی گذر
صکره استانبول اولور صدره کلور   طی اولور وزره شب قدره کلور
راحت و محنتی صدرک معلوم   طول آسایشی امر موهوم
آنده ده بو قدر مکر بیم و خطر   ایدرلر دوسه گاهی سفر
برکون الدن چیقار صدری فقیر   اولور آخر وجع صدره اسیر
فرقه کرچه ملازمسن سن   اوقوپ یازمغه عازمسن سن
بو در احوال طریق ایله شکیب   ایده حق خیرلوسن کیم نصیب
بیلورم اهل دکلسن اما   اولمه جویای طریق امنا
مال میریه قارشمه زنهار   ایلمه علیشکه میریه مدار
بی خیانت ایده مزسن حرکت   کور هزار بار خیانت برکت
مال ایچنده یمه سک ایش بتمز   بر ایسک صکره بیانه کیتمز
قو صدررلر آنی هنکام حساب   باخصوص اوله خصومک کتاب
بن امینم حو هیچ اولمه امان   کیم صیار میریه ایتسکده یمین
تولیت جانبنه میل ایتمه   خانه کی یازده سیل ایتمه
ایلمه مالنی وقفک اتلاف   کیرمسون جیبکه مال اوقاف
شرط واقفله قناعت مشکل   ایتمسه وقفه خیانت مشکل
متولیلرک احوالی تباه   حق حضورنده اولور رویی سیاه
طوته لم کوردی حسابن کتاب   نه ویرر واقفه محشرده جواب
انجذاب ایسه منصبه جانک   حق ویره اوله کل اهل جوانک
کورمدم بن هله بو دولتده   خواجه لکلر قدرین راحتده
جمله نک معتبر و آسانی   منصب خواجکی دیوانی

خواجه لکدن

خواجه لکدن بیور اولور نصیب   سوررؤسی کوزوکه ایتمه شکیب
عزت اولمز او قدر یا غنده   چوق شرف قدر هله وجدا غنده
هب کمالی اوزره اسانی دولت   عزت و رفعت و شان و شهرت
جمله نک معتبر و محترمی   جمله نک منتخب و مغتنمی
غیر یلر دکلو در زحمتی یوق   بنه اول طائفه دن راحتی یوق
باخصوص اوله پسندیده صفات   اکا منضم اوله معموری ذات
عقل و عرفانی اوله علم اوله   ادب و سکنت و حلم اوله
استقامتده اوله معرفتی   پاک و مستحسن اوله هر جهتی
اولمیه طعنه یه اطواری هدف   منصبه ذاتی ویره عز و شرف
اعتماد ایده ملوک و وزرا   اعتبار ایده صدور و وکلا
اوله غیرتکش دین و دولت   خیرخواهنده ملک و ملت
بوندن اعلا دخی دولتمی اولور   و کرز امن و سلامتمی اولور
حق ویررسه اوکسن اهل قلم   خواجه لکلرده بایله علم

نهی آمیزش قید اکسیر

ای زر ناب عزیز الخلقت   معدن آرای جهان حکمت
کیمیا سازلغه ایتمه شغف   ایلمه مالکی بیهوده تلف
اولمه زنهار بو سودایه اسیر   اوله جق حال دکلدر اکسیر
یوق یره ایتمه تهی همیانک   بوته یه قویوب ارتمه جانک
کیمیا کارینی صنعت صانمه   مبتلانک سوزینه الدانمه
اسم وار جسمی ولی نا پیدا   کیمیا ایله جهانده عنقا
مال ایچون مالکی سوزان ایتمه   حاضرک غائبه قربان ایتمه

بونلردر کله فقر و فنا   آنی ظن ایلمه آلات غنا
جامه کون قبه کری ایتمه قیاس   که مس آنده ایده تبدیل لباس
کیمیا صنعه که صنعتله اولور   معجزه ایله یا کرامتله اولور
بو کو کوردوکو ایله اولمز   کار حق نارله صورت بولمز
دهن زرنیخ کوکرد و زیبق   مسه اولسونمی مدار رونق
الکانه قرعه نه انبیق کرک   او نفسدر اکا توکنیق کرک
چوغنک غم جکرین خون ایتمش   کیم کوردک ایشی التون ایتمش
قالور اربابنه حیفسه طرهسی   الینک کیری یوزینک قرهسی
صورتن ایتسه‌ده فرضا تغییر   صنعت اولور اکا دینمز اکسیر
رنکنه صنعت ایله ویرسه‌ده تاب   قزلن تیز چقارر تیز آب
نقدن حکیسه‌ده تغییره امک   فاش ایدر رازنهانینی محک
بولسه رنکی ذهبیت رنکن   هیچ تحقیقی اولورمی ممکن
قلب اعیانه اولورسه امکان   کیمیا فعلیده اولور آسان
قلب اعیانه وحقایق چو محال   کیمیایه دخی بیل محض خیال
بشقه کوکبلر واسیم و زرک   اولسونه اسرار خدادن خبرک
بولانه اول کوکبه تسخیره توان   او ایدر ایلسه قلب اعیان
اولیانکده بودر اطواری   بوخسه صنعتله دکلدر کاری
اولمز قوت قدسیه‌سز ایش   مالی یاقمه بوری حکمیه تشویش
اولیا ایلر ایدرسه مسی زر   قدرت حقله نه اسه ایدر
ایتمز الا کوزه در اذن خدا   انلرک مشهدیدر عین رضا
بو زمانلرده اولورسه اکسیر   اولمز الا نظر شاه و وزیر

اهل

اهل دنیایه وزیرانه ملوک   اهل عرفانه امیرانه سلوک
مبتلادر قنی چوق کیمسه بکا   بریسی اولمدی اما که رسا
کیمیا ایدن چوغی سرکردان   قلب ماهیتنه یوق خود امکان
خانمانن یوشادب نیجه امیر   خام سودایه دوشوب اولدی فقیر
دوشوب نیجه‌لر بزه دامه   کیردیلر مالدن اوزکه وامه
بکزر اول کیفه‌ور مغبونه   دوشور رغبر بیده افیونه
ایلیوب زیر زمینلرده مکان   بیم بصقندنه اولورلر پنهان
قیانوب شب یره وش کوندزلر   جیفه فرجقا بیجی بیلدزلر
مریدر زیر زمینده زندانه   برهوادار کورک بر سندان
اهلی یوق اوکرنه حال و قالی   صرف ایدر تجربه‌یه اموالی
چوریدر بر عمله خیلجه مال   بولمز آنده بینه حال و مآل
غیربسین طبخنه بکشر ناچار   بلکه اجزای دکرله بته کار
بو عجب چوغی دکل طالب مال   کورمک استر نیجه اولور صورت حال
کاه تکلیس و کهی استقطار   آزمایشله کچر لیل و نهار
حل و عقده چالیشور شام و سحر   که بوله دسترس شمس و قمر
کیمیاکر سوز ایله سیر اولمز   اصطلاحاتله اکسیر اولمز
بریح ناریره اولورسه بربات   اوجه مزاوج حقیقتده عقاب
نارله عبدک اولور عقد عجب   دستنه نیتز اوسه عقرب
طبین حکمتله یاپلمز بو بنا   ایدر اوراسنی تصعید هبا
کیمیا وقعه‌سی چوقدر اما   بری مشهوردر ایله اضغا
برزمان ایچره مکر بر عیار   ایلمش بر نیجه الکونی غبار

ایدوب آمیخته چند اوا　　قومش آدینی طراموز خطا
صاتمش اجزادیو بر عطاره　　آلمش اولو جهله بر قچ پاره
عرضحال ایدوب او شهرک شهنه　　ایلمش وضع جبین در کهنه
دیمش ای پادشه عالمگیر　　بنم استاد فنون اکسیر
بیور اولورسه قولکه حسن نظر　　ایده یم کنجلی بر کوهر زر
شبهه ایلرسک اکر ایتمده ساز　　لله الحمد در تجربه باز
بر نمونه ایده یم ساکه عیان　　کندی چشمکله کورب صکره اینان
بو سوزی ایشیدیجک شاه کرم　　میل ایدوب خاطری اولدی خرم
دیدی کوستر کوره لم صنعتکی　　بیله لم مرتبهٔ قدرتکی
یازدی بر دفتره بر قچ اجزا　　برینک اسمی طراموز خطا
دیدی آماده ایدک بونلری عجب　　هزم کوستره یم ساکه نو سبب
شاه امر ایله سکردوب خدام　　آلدیلر جمله اجزای تمام
اولمدی لیک طراموز پیدا　　دیدی اکسیرکر ای ملک آرا
طراموزدر بوکا جزء اعظم　　کیمیا اولمز او اولمزسه تمام
شاه تأکید ایله ایتدی فرمان　　که بولنمق کرک البت بو زمان
ببری بیرینه کیردی عطاران　　آرادیلر آنی دکان دکان
عاقبت بیری دیدی بر اوزا　　بنده وار نامنی بلمم اما
کوتورک بلکه بودر مقصودی　　دخی یوق شهرمزک موجودی
کیمیاکر کوریجک دیدی بلی　　بودر اکسیرک اهم عملی
کیردی تنهاسنه ایله پرجابه　　اوردی حیله کوروکن افزایه
ایتدی اجزالی عمله اتلاف　　هر زه نک قوینه جوکدی زر صاف

بو نه یه قویوب ایدوب انجلا　　بر سبیکه زری ایتدی پیدا
عقلی آلدردی کورب شاه زمان　　دیدی تحسین ایدوب ای رند جهان
آفرینلر سکا هم صنعتکه　　فن اکسیرده اهلیتکه
لیک وار می بو تکمیلکه سبیل　　طراموزی نیجه ایتسک تحصیل
دیدی اول رندک اکسیرنما　　ایتمک استرسه سفر ملک خطا
دیدی شه بینه مکر سن کیده سک　　غیری بیلمز بو ایشی سن ایده سک
دیدی فرمانی سنک ای شاه جهان　　ایده یم بو یوله جانم قربان
ویردی اول شاه اکا چوق مال و منال　　ایلدی شهر خطایه ارسال
آلدی اول کنجی او رند عیار　　کلدوکی سمته ینه ایتدی فرار
کنجه نائل اولان اکسیر ندر　　او کیدشدر که کیدر داخی کیدر
بو خبرله طلوب افواه جهان　　اولدی حیران عقلای دوران
وار ایدی آنده مکر بر درویش　　عالمک بیجز دینز دلریش
قنده کورسه ایدرب لر حمق　　دفتره عادتی ایدی یازمق
کورب اولدوغی شاهک شاهی　　دفترک باشنه یازدی شاهی
ایشیدوب شاه آنی ایتدی احضار　　دیدی ای ناکس نا هشیار
سویله واقع بو تحریراتک　　حمقمه وار می سنک اثباتک
دیدی بر دزدک مجهول الحال　　الله کیدی مثل بکی مبلغ مال
بر دخی سنکه عزم ایتسونمی　　عقل و دانش بونی جزم ایتسونمی
بو قدر مال ایله اول فرزانه　　کلمز اول اوله مکر دیوانه
کینه دن خاطرکی صاف ایله　　یازمیم سنی انصاف ایله
دیدی شه یا کلیجک نیکرسن　　اول زمانده نه جواب ایدرسن

دیدی شاه هم وار آنک اسانی
سنی بوز روب یازارم بن آنی

هله بن بیلدوکم اچارم یدر
علم اکسیر ایرر اینجی بو قدر

یدرک بندنی کوشه کتهر ایت
دوشه جک دردکه لازم حذر ایت

در بیان حذر نقل کلام

ای سبقخوان کتاب الفت
ادب آموز رسوم صحبت

ایتمه زنهار صقین نقل کلام
اولمه یازنک کلام و نمام

صانمه بر قاعده دلالی
کلیه کوشه کیرن اقوالی

اولمه رافع علم وسواسی
برین بیرینه دوشورمه ناسی

دهنک ایتمه ممر اقوال
دیمسونلر سکا نقال مقال

بر فمدن بره کتورمه سخنی
ایله صندوق امانت دهنی

دهنی کوشه امانتکار ایت
کر صورر لرسه دخی انکار ایت

حسن دیندر دیدی شاه معنی
ترک لا یلزم و ما لا یعنی

نقل مجلس ایدر اثار فساد
ویرر اسباب مصافاته کساد

قوبارر فتنه و آشوب و جدال
کاه اولور بلکه مؤدی قتال

کیمده اولسه متمکن بو صفت
اولور آواره کوی محنت

اولور امثال آراسنده مذموم
مقدمین خلق شمار ایلر شوم

واردیغی یرده سکوت ایلرلر
صقنک کلدی منافق دیرلر

سارق معنی و جاسوس تمام
دزد و جایکر و کالای کلام

نقل مجلس اوله بی صبر و شکیب
ایتمسون کیمسه یه الله نصیب

خواجه مسئله آموز ادب
دیدی مجلسلر امانتدر هپ

عیب و صد عیب که اهل اسلام
ایده تحریف ترازوی کلام

بوغازی

بوغازی بوش نه سبکسرلر اولور
که سخن نقلنه سر عنبله صولور

تا ایشتدرمیجک اونوبه مز
خبری سویلیمدکجه طورمز

نفسنه ایکی نفس جبر ایدمز
صدری آچلمغه صبر ایدمز

بو شادر هر نه ایسه همیانی
بایتی آشاغی ایدر انبانی

نه ایشتمش ایسه آنی نقل ایلر
برازنده کیسه سندن سویلر

سرکه طولومنه بکزر تمام
جایلر ایتمزسه اکر نقل کلام

حسبی آلور عمدی غماز
که اولور کوردیکی غمله انبار

دلی قورشونی دهن تنکی تفنک
هر نفسده قوپارر شعله جنک

طوره مز نقلنی ایدنجه تمام
سر عنبله ایدر آندنده قیام

بنه بر مجلسه کی جانی آتر
آنده هر نه ایشتدیسه صاتر

بویله بویله ایدرک نقل کلام
طولشور آخشمه دک شهری تمام

طبعی بو عادتی بو کاری بودر
روز و شب مخزن افکاری بودر

بر خصومت براغور اول ایدر اصل
نسل اولادده سورر اوله فصل

ایکی فرقه هدف محنت اولور
صلح اولور لرسه ده بر کلفت اولور

کر دوشه ایدوکی افسادی دله
آرالقده صاتیلور کیدر بیله

آغزنده ایشی خود و اویلا
قلدی فتنه اشد دیدی خدا

بیک اخبار حوادث نیجه کز
ایتمش آغزنی قولاغی قیف کبر

باز ایدوب کوشنی آوازه ایچون
جانی ویرر بر خبر تازه ایچون

اون قوناق یردن اولاغ ایلتیسه کیدر
آلور البته نه حال ایسه خبر

کیدر شهرینه کلن اخباری
آلور آچلمدن اول باری

صاحبی ایتمدن اورینه قیام
اول ییار دائره شهره تمام

فرق قوناق غلله نصیبك خیری / نائل ذوق ایدر اول دربدری

کندی عقلنده اولان بیچاره‌نك / استماعندن اولورلر شادان

لحینوب زعملرنجه عقلا / بری بیرندن ایدرلر اخفا

در دولتده خود اول ایش ایتمش / شایع اولوب او نودلمش کیتمش

ایکی آی ایتمش ارا بر ده کذر / بو بنده بونلر بونی فیملی صائر

بوبنو ایتمده دولتده ظهور / کوزنده صدکونه بونك کبی امور

لحین طتره‌ده اهل تدبیر / قائل اولمز بری ایتسه تقریر

حمدلله هله ای جان پدر / سنده یوقدر بو صفتلردن اثر

طرفه در بیخبران عالم / نادرا بحث بونی ایلر آدم

بنده امیدم اودر کیم الله / سنی بو غائله‌دن ایده نکاه

شر ایله اولمیه سن آلوده / دو جهانده اوله سن آسوده

مبحث لازمهٔ حکمت وطب

مؤمنه فرضدر ای روح روان / علم ابدانله علم ادیان

طبدر اقوای مهمات فنون / آنی منکر دکل الا مجنون

فنی محروسه که یوق آنده حکیم / یوق جواز اولمغه اول برده مقیم

فنی معموره‌ده کیم اولمیه طب / تلف نفسی اولور مستلزم

ایتمش اجزا و عقاقیر خدا / مرض و علته اسباب شفا

دینور اما او طبیب حاذق / که اوله اسم حکیمه لایق

چوق فنون کورمکه محتاج طبیب / هر برندن آله بر نبذه نصیب

اولا حکمت و هیئات لازم / نحو و صرف و عربیت لازم

هم مجرب اوله هم اهل کتاب / اوله دانای خواص اعشاب

نبضندن

نبضندن ایلیه تشخیص عرض / اوله اسبابنه جاسوس مرض

طبع اجزا و عقاقیر بیله / کشور جسمده تدبیر بیله

ایده قانونله تدبیر دوا / ایتمیه تجربه خلقی فدا

ایتمیه نشتر جهلی خونریز / اولمیه آهن عمر عزیز

شربتی ایلیه تسکین مواد / ایده تعدیل طبائع اضداد

دینمز اول شخص هوسکاره حکیم / کاوله بی تجربه و بی تعلیم

خود بخود طبه اوکیم سالکدر / نه طبیب اول عرض مهلکدر

متطبب فرچوق شخص غریب / لحینور کندی خیالنده طبیب

برنیجه حرف طبابت قاپمش / کندوبی نقد فلاطون یاپمش

آلمز اصلا نظره سقراطی / کندی شاکردی بیلور بقراطی

لحینور وضع حکیمانه ایله / اصطلاحات طبیبانه ایله

انلر کرچه چوغ اما که غلط / کرچکی دیر ایسك اکر زعم فقط

اصطلاحاتی سورر معناسز / شربت و حقنه بیارا و لبنز

رطب و یابس سخنی سرتاپا / برینك اصلینی بیلمز اما

سوز آراسنده صانر بارد و حار / صانور اما که اسامی دیار

ظن معدله ایشتسه کلمات / دیر و کیت دلسه‌لر بو فحر دوات

دردی یا اجی یا خود شهرتدر / فن حکمت آراده آلتدر

زعم وارا و کره نه غوا اهلندن / اولدر رخنه‌لری جهلندن

هذه کیم خسته کوره بی پروا / یا بشور نبضنه اما بیجا

قبضی فرق ایلیه مز لیننده‌ك / صفرتی اکلیه قرمزیدن

ایلمز فرق سفوف و معجون / صانور افیونه دنور افیونك

ایدر انسانی ورم کلّه مست — بیورر عمری در خستنه شکست

کورسه قاروره صانور ظرف شراب — شاخ حجامی صانور کانهٔ آب

ویره سهاله تلیّنله کشاد — قبضنه امساکله ایلر امداد

رنج سودایه ویرر بادنجان — قانی آلور فنزه کوررسه یرقان

بیدرر خسته یه باقلّه لبن — قوخودر دردسره مشک ختن

نخ ویررایتسه سعاله تدبیر — بیدرر خارمزاجه انجیر

بیدرر خستهٔ حمّایه عسل — دردچشمه آقیدر آب بصل

بویله در شمدی طبیبان زمان — اکثری جاهل احوال ندان

اقتضا ایتمیجک تورمه تننک — تختهٔ تجربه ایتمه بدنک

اقتضا ایدوکی دم بی تاخیر — رأی حذاقله ایله تدبیر

ایت مداوا ایولیجق استادن — وزن قیل رتبهٔ استعدادن

رنجه کافی سکا طبّ نبوی — طبّ شافی حکم مصطفوی

معده یه دیدی نبی بیت الدا — حمیه حقنده دیدی رأس دوا

ایله بو قاعده یی پیشنهاد — ایتمه زنهار بو مقداری زیاد

ایله پرهیزی محافظ بدنه — کیرمسون خصم مرض حصننه

فصل نیسانده کی فصد و لینت — اولدی مستوجب حفظ صحت

چارشنبه کرکی شرب دوا — عملی معتدل اولسون اما

فصد سه شنبه جاری روح روان — اللی درهم قدر ایتسون جریان

حقنه و لینتک نفعی کثیر — عللِ معده یی دفعه اکسیر

بونلرکی ایتمه وراثیته گذر — شربت حارّه دن ایله حذر

حق سنی ایتمیه محتاج حکیم — طول عمرله ویره طبع سلیم

مطلب

مطلب لازمهٔ خیر دعا

للّه الحمد تمام اولدی سخن — آچالم ادعیهٔ خیره دهن

حضرت حق سنی معمور ایتسون — غصّه دن خاطرکی دور ایتسون

اوله سن عزتله برخوردار — ایده سن عمر طبیعی یه گذار

خیر ایده حضرت حق انجامک — اعتدال اوزره کچه ایامک

ویرسون الله سکا عمر دراز — اوله سن علم و عملله ممتاز

اوله سن قائم محراب صلاح — بوله سن رتبهٔ فوز و فلاح

اولموب خلقه و حقه مغضوب — سنی الله ایده محبوب قلوب

مسلکک اوله رسوم آداب — خلق سندن ایده لر شرم و حجاب

آستانک اوله ماوای سرور — خاندانک اوله امثال حضور

جمع اولوب خانه که خیر و برکت — کیرمیه کیسه کی مال رشوت

لقمهٔ زهر ربا یتمیه سن — نه گوزل بادهوا ایتمیه سن

لشکر عون مدد کارک اوله — صانع کون نگهدارک اوله

اوله سن دغدغه دن آزاده — اوله هر ایستدوکک آماده

رزق ایچون چکمیه سن رنج و تعب — نعمتک اولمیه محتاج طلب

ایرشه نعمت حق بی زحمت — حاسدک گورمیه روی راحت

بوله سن نعمتی بی سعی و عمل — گوره سن راحتی بی جنک و جدل

احتیاج المیسون دستک بست — بخش ایدوب سن اولکن نان دست

دهنک نو آهسته باز ایتمیه سن — تکرندن غیره نیاز ایتمیه سن

کشف حال ایتمیه سن بی درک — التجا ایتمیه سن نامردک

هر نیه ایتسه تعلّق نظرک — اوله آسانلقله ما حضرک

غیرکی اولمیه نه قدر اشیاعی — بولونه سنده انک اعلاسی
یاسله چشمی پراشک ایتمیه سن — کمسه نک حالنه رشک ایتمیه سن
قلبکه بولمیه مدخل اوهام — کوزلرک کورمیه گرد آلام
دوشمه اول محنته کم آه ایده سن — کورمیه اول غائله اکراه ایده سن
کمسه دن چکمیه سن رنج و تعب — دستگیرک اوله حضرت رب
خاطرک اولمیه پامال ملال — ایرمیه دولتکه دست زوال
هیچ خمیازۀ غم چکمیه سن — عمرک اولدقچه ستم چکمیه سن
سنکه میل ایدرسک کوهر اوله — طپراغه ال اورسک زر اوله
فتح اوله مخزن کنج غیبک — نقددن اولمیه خالی جیبک
اولمیه مصدر خواهش دهنک — کوستره نار ملال سخنک
مالدن اولمیه خالی بوجاغک — ناردن اولمیه خالی اوجاغک
لطفدن غیریه دست آچمیه سن — خلقه لطف ایلیدن قاچمیه سن
لبک اولسون سخن آرای کرم — دهنک ماشطۀ لفظ نعم
چوغ اوله مالکله اولادک — آرته اولادکله ایرادک
مظهر موهبۀ حق اوله سن — ابو اولادده موفق اوله سن
کورمه درد سر و چشم و دندان — اولمه محتاج حکیم زمان
خلعت عزت اوله دوشکده — شاهد عافیت آغوشکده
زیر رانکده اوله توسن کام — اوله سن نائل گلگشت مرام
وارهسن سیر گل و یاسمنه — باغدن باغه چمندن چمنه
ملک گلزارک اوله باد نسیم — وقف اوقافک اوله ناز و نعیم
اولمیه باغ دلک پژمرده — کیمسه دن اولمیه سن آزرده

خاطر

خاطر خصمکی ویران ایده حق — جمله مشکللرک آسان ایده حق
دشمنک واریسه پامالک اوله — خلق پروانۀ اقبالک اوله
کیمسه دن کورمیه سن چین جبین — نولدوغن بلمیه سن آه و انین
دشمنک خنده یه حسرتکش اوله — سینه سی یازده آتش اوله
ویرمیوب مهر تمسک دینه — بلکه هیچ کیرمیه سن مابینه
کیمسه نک اولمیه سنده حقی — کورمیه تخته بابک دقی
خصمله محکمه یه کیتمیه سن — امر شرعک سوزن ایشتمیه سن
مال و ملکلرده ضرر چکمیه سن — صحن عالمده کدر چکمیه سن
دائما صلح جمیل ایلیه سن — خلقه سن حقکی باغشلیه سن
دعوته کیتمیه سن بی عزت — خانه دن چیقمیه سن بی دعوت
دائما خرم و خندان اوله سن — جامه پوش سر و سامان اوله سن
هر شبانکه یقه سن شمع عسل — کیرمیه مجلسکه دود کسل
دست بسته طوره لر خدامک — عیش و عشرتله کچه ایامک
یا یدروب تازه بتازه جامه — کهنه کیدرمیه سن خدامه
پایمال ثقلا اولمیه سن — طعنه کاه عقلا اولمیه سن
بولمیه طعنه محل کیمسه سکا — دیمیه کیمسه بودوشمز در آکا
ایلسون کوشکی گل حرف طرب — کوشک اولسون سبب خنده لب
هر شبک قدر اوله هر روزک عید — کوره سن دولت ایله عمر مزید

چونکه ابو الخیر قوندی نامک
خیر ایده حضرت حق انجامک

زاج ایکیوز درهم باروت ایکیوز درهم بو ایکیسنی استقطار ایدوب
ماء مقطری اوج دفعه ارضیه سنه ویروب حکرر تقطیر ایلیه
دخی زیاده ایدرسه افضلدر بعده التی درهم براده قمر
والتی درهم علم والتی درهم عبده الوب بو جمله یی سحق ایدوب
التی دفعه بو نوح اوزره تصعید ایدوب بونجبن سکز درهم
عقاب ویروب تصعید ایلیه بعده التی درهم قمری تکلیس
ایدوب مذکور مکلس قمری تصعید اولان اجزاء قتوب
وبو جمله یی قرعه افلاطونه قویوب واول ماء مقطری
دخی اوزرینه دوکوب نار خفیف ایله استقطار ایلیه
ماء مقطری ارضیه سنه ویروب اون سکز کره تکرار ایلیه
ثابت اولوب یره دکلسه اوتوز درهم تنقیه اولنمش نحاسه
ویروب اون درهم قمر مایه ویره که خالص قمر اولور ابکسك
بك التونه تعلیم اولنمشدر دیو مجموعه ده تحریر ایدر

منه کلام عاشق پاشا قدس الله سره العزیز

عقد زیبق

ایشت ایمدی دیم تدبیرینه ایلك
که تقدیر ایلدم تدبیرینه ایلك
ال امدی شیئی اوج کز ایله تقطیر
هم ارضیه سنه ویروب ایله تکریر
الوب صقله بو صوینی ای اهل الخفا
دیدیلر بو دردر ماء مبیاض
ینه زاجی یخی ال ایله تقطیر
ارضیسنه قاتوب ایله تخمیر
بش اوج کز بونی ایله تدبیر
الوب صقله بو دور ماء محمّر
ال ایمدی زیبقك یوز درهمنی
مجمع اسرف قات اکا حکمه عمّنی
دخی ال یدی جزو هم ای ابیض
که دنلمشیدی اکا ماء مبیّض
بو نکله ایله تشمیع اول سیماجی
که غرق اولنجه ویر اکا بو ماجی
کسیه تا کم انك برودتی
قتات اجمیه قالمیه مخالی
یدی یوز ای ایکور کل اکل هم
قورقت سحق ایله ای قرشو محکم
الوب اندن دخی نوب ایلیانی
تم اولور جیقر اول روح ثانی

در بیان تحمیر

دیدیلم تیه بیش بر دور لو تدبیر
بونی دخی قیلیلم سیزه تقریر
الوب یوز ایلیکل ذونیج احمر
بدیوز درهم ال ماء مخمّر تحمیر
یواب ایله قیلك اکا تیماری
قیوجب کتمز اوله اول دخی ناری
ینه کیم ایلدك سیماج تیمار
بو دخی تا کیم اوله قائم النار

منه کلام دجمه اکسیر

ایشت ایمدی سوزم ای طالب اکسیر
بنا بت کیز لودر عالمده بو سر
عل اوجیدر بلك بو علم ایچنده
خدا ای قیوبرد حلم ایچنده
عقاد ابلرا یکیسی اکله تقریر
بری کیمیادر امدی ایله تدبیر
ادی کیمیا ولی بر شئ در اول
تمواد واح ایچنده جی در اول
اولور حل ابل عقد اول کندوزنده
حکر قاده سنه بکزر اول یوزنده
والآ سیحو ابرکله زرد اولور اول
که هر اشیا ایچنده فرد اولور اول
زجاجه بکزر انك حدذانی کم
تموانده اولور الآحیاتی

کت

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No 3697
Eski Kayıt No

عقد عبد

بر مقدار عبد و برابری عقاب و برابری عقرب بر بردم محکم سحقه
ایروب قرعه ایچنه دوکوب واغزینه بر صرچه قدح قپایوب طنلیه
بعده بر طغارک ایچنه الغنی کول قیوب قرعه‌یی بوغازینه
دیکه کوتک ایچنه کومه‌وب بر کون الشنده محکم اتش ایدسه ایدنه
نیزید ایدسه بعده اچوب نقلنی ایروب مصعّد رسیکوه ایدوب
بر کونه تصعید ایدسه بعده نه نیزید ایدوب اچسه عقرب
ایله عقاب تصعید اولوب عبد دیبده عقد اولمش بولورسه
بو عقد ایله زیبقه بر درهم ایله حیوه بولمز عبدی الوب وبو
مصعّد عقرب ایله عقابی حفظ ایدسه هر قچنکم عبدک
عقدی لازم کله بو مصعّد ایله کلاکول عمل ایدسه بر تصعید
ایله عبد عقد اولور قا ایه بو مصعّد ایله عمل قایلدر غافل مباش

حسنو د محللری حولدر والاصحیدر

بو خند ملح القلی الذی